

Pomorski

ORAZ WYDAWNICTWA: **DZIEŃ BYDGOSKI - DZIEŃ GRUDZIĄDZKI - GAZETA GDAŃSKA - GAZETA MORSKA
DZIEŃ TCZEWSKI - DZIEŃ KUJAWSKI - GAZETA MOGILEŃSKA - DZIEŃ CIECHOCIŃSKI**

Redakcja i Administracja: Toruń, ul. Bydgoska 56. — Telefony redakcyjne: 10-91 ogólny (czynny w dzień i w nocy), 10-92 sekretarz redakcji, 10-93 redaktor naczelny. Telefony administracyjne: 10-94 biuro administracji, 10-95 kierownik administracji, 17-48 filia miejska administracji, Filia administracji: Królowej Jadwigi nr. 12/14, wejście od ul. Małe Garbary nr. 2. — Konto czekowe P. K. O. 160-315.

W nastroju powagi i poczucia obowiązku obywatelskiego Pomorze wybrało wczoraj elektorów do wojewódzkiego kolegium wyborczego do Senatu

(t.) Wczoraj odbył się w całej Polsce pierwszy akt wyborczy przy wyborach do Senatu. W całym kraju, o jednej i tej samej godzinie (o 9 rano), odbyły się obwodowe zebrania wyborcze do Senatu. Uprawnieni przez nową ordynację z tytułu zasługi osobistej, wykształcenia czy też zaufania społecznego wyborcy wybrali w każdym obwodzie po jednym elektorze do wojewódzkich kolegiów wyborczych, które w dniu 15 września wybiorą 64 senatorów Rzeczypospolitej. Liczbę tę — jak wiadomo — uzupełni Pan Prezydent Rzeczypospolitej przez powołanie dodatkowo 32 senatorów. W ten sposób powstanie Izba Senacka, której nowa Konstytucja nasza z dnia 23 kwietnia b. r. zakreśla tak ważne i doniosłe w życiu państwowym zadania.

Pomorze wybierało w 124 zebraniach obwodowych ogółem 124 elektorów. Jak brzmią doniesienia ze wszystkich ośrodków Pomorza, wszędzie zebrania wyborcze na elektorów odbyły się w atmosferze wielkiej powagi i poczucia donio-

wości tego aktu. Zainteresowanie wyborcami elektorów było wszędzie bardzo wielkie. W olbrzymiej większości obwodów wysunięto po kilka kandydatur, przyczem walczono o nie zacięcie, doprowadzając nieraz do trzech kolejnych głosowań. Świadczy to o olbrzymim zainteresowaniu wyborców oraz o ich wysoce aktywnym ustosunkowaniu się do tego aktu wyborczego.

Nazwiska elektorów mówią same za siebie. **Wybrano do wojewódzkiego kolegium wyborczego naogół ludzi znanych, światłych, o dużym wyrobieniu obywatelskim i społecznym.**

Podobnie, jak okręgowe zgromadzenia wyborcze, które w dniu 14 b. m. wysunęły kandydatów do Sejmu, tak i wczorajsze zebrania obwodowe wyborców do Senatu zdały w pełni swój egzamin wobec życia. **Znowu dzieło naprawy i przebudowy ustroju Państwa w Polsce zostało posunięte o znaczny etap naprzód.**

W Toruniu

Stolica województwa pomorskiego, Toruń, podzielona została na 15 obwodów, skupiających w sobie przeciętnie po 100—120 wyborców do Senatu. Przed wszystkimi lokalami zebrań obwodowych zaczął się ruch już na kilka minut przed dziewiątą. Wyborcy przybyli do lokalów obwodowych z rzadką na nasze stosunki punktualnością, dając tem samem jeszcze raz świadectwo głębokiemu i poważnemu pojmowaniu swoich obowiązków obywatelskich. Mimo, że wielu wojskowych, oficerów i podoficerów, którym nowa ordynacja wyborcza daje prawo wybierania do Senatu narówni z innymi obywatelami z tytułu zasługi osobistej czy też wykształcenia, znajduje się razem ze swoimi oddziałami na przeprowadzanych akurat w tym czasie manewrach, poważna zaś część uprawnionego również do głosowania nauczycielstwa nie powróciła jeszcze z wakacyjnych wyczasów, mimo tego **frekwencja głosujących we wszystkich obwodach była wysoka i wynosiła od 60 do 90% uprawnionych do głosowania.**

Zwracała uwagę obecność przedstawicieli opozycji, którzy wbrew nawoływaniom swoich stronnictw, wylamali się z pod nakazów partyjnych i nie tylko zarejestrowali się na listach wyborców, ale także zdobyli się na tyle odwagi cywilnej, że — działając konsekwentnie — przybyli na zebrania obwodowe wyborców i brali udział w głosowaniu i w walce wyborczej.

Głosowanie odbywało się naogół w atmosferze niczem nienaruszonej powagi, wśród powszechnego skupienia wewnętrznego głosujących. Na ławach wyborczych zasiadli obok siebie najwyżsi nieraz dostojnicy państwowi na naszych ziemiach i zwykli, skromni oby-

watele, których pierś zdobiła wstążeczka jakiegos odznaczenia: krzyża „Virtuti Militari”, „Krzyża Walecznych”, Krzyża „Polonia Restituta”, czy Krzyża Zasługi. Obok generałów i pułkowników, obok oficerów innych szarż, widać było nieraz skromne mundury podoficerów zawodowych. **Wielu wyborców, posiadających stopnie oficerów rezerwy, dla podkreślenia ważności momentu, przywdziało swoje mundury wojskowe i przybyło w nich na zebrania wyborcze, jak w dniu jakiegos uroczystego święta państwowego.**

Pan Wojewoda Pomorski, Stefan Kirtilis, głosował w obwodzie 14, którego lokal znajdował się w gmachu sądowym przy ul. Fosa Staromiejska, a do którego jest przynależny z tytułu swego zamieszkania. Podobnie najwyższy przedstawiciel sił zbrojnych na naszym terenie Pan Inspektor Armji, gen. dyw. Mieczysław Norwid-Neugebauer głosował w obwodzie 2, którego lokal mieścił się w szkole powszechnej Nr. 8 przy placu Św. Katarzyny.

Poniżej podajemy wyniki głosowań w poszczególnych obwodach:

OBWÓD I — Przewodniczył dyrektor Książnicy Miejskiej w Toruniu p. Zygmunt Mocarski. Obecnych było 70 wyborców. Zgłoszono dwie kandydatury: dr. Marceliego Łukowicza, który w głosowaniu otrzymał 56 głosów i dr. Stefana Jakubowskiego — 13 głosów; jedną kartkę unieważniono. Delegatem do Wojewódzkiego Kolegium Wyborczego wybrany został zatem dr. Łukowicz.

OBWÓD II — Przewodniczył ppłk. Karol Matzenauer przy obecności 78 wyborców. Zgłoszono ważnie jedną kandydaturę p. mgr. Teofila Schaba, wiceprezesa Rady Wojewódzkiej i kierownika Sekretariatu Wojewódzkiego BBWR. W głosowaniu 75 głosów oddano na kandydaturę mgr. Schaba, dwie kartki unieważniono, a jedna została oddana czysta. Delegatem wybrany został mgr. Teofil Schab

OBWÓD III — Przewodniczył sędzia Zygmunt Łubkowski. Obecnych było 75 wyborców. Zgłoszono dwie kandydatury: prof. gimn. Zygmunta Machinko i inż. Antoniego Smolińskiego. W głosowaniu delegatem wybrany został prof. Machinko 60 głosami.

OBWÓD IV — Przewodniczył sędzia S. O. p. Witold Matukiewicz. Obecnych było 65 wyborców. Zgłoszono dwie kandydatury p. p.: dyr. Czesława Wojciechowskiego i dr. Jana Bellejewskiego. Odbyły się dwa głosowania. Delegatem wybrany został dyr. Czesław Wojciechowski, który w drugim głosowaniu otrzymał 46 głosów.

OBWÓD V — Przewodniczył ks. dr. Franciszek Jank. Obecnych było 69 wyborców. Zgłoszono kandydatury: ks. dr. Franciszka Janka i dyr. Józefa Brzeskiego. Delegatem wybrany został dyr. Brzeski 33 głosami. Ks. dr. Jan otrzymał 32 głosy; 4 kartki unieważniono.

OBWÓD VI — Przewodniczył dyrektor P. K. P. inż. Bogusław Dobrzycki. Obecnych było 81 wyborców. Wybrany został delegatem 61 głosami dyr. Bogusław Dobrzycki.

OBWÓD VII — Przewodniczył płk. Michał Gnoiński. Obecnych było 95 wyborców. Zgłoszono 3 kandydatury: płk. Michała Gnoińskiego, płk. w st. sp. Hermanowskiego Ignacego i kierownika szkoły powszechnej Słazaka Tadeusza. Głosowano trzykrotnie, ponieważ dwa pierwsze głosowania nie dały wyniku. Delegatem wybrany został płk. Gnoiński, który otrzymał w trzech kolejnych głosowaniach 44, 45 i 55 głosów. Płk. Hermanowski otrzymał 15, 11 i 2 głosy, p. Słazak zaś 30, 35 i 35.

OBWÓD VIII — Przewodniczył dr. Erazm Wierzbicki. Obecnych było 68 wyborców. Delegatem został wybrany inż. Jakób Buła 38 głosami.

OBWÓD IX — Przewodniczył kpt. w st. sp. Józef Kaputa. Obecnych było 68 wyborców. Zgłoszono tylko kandydaturę p. Bronisława Porębowicza, radcy dyrekcji PKP, który otrzymał 66 głosów i wybrany został delegatem.

OBWÓD X — Przewodniczył zastępco adwokat Ignacy Dziedzic. Obecnych było 76 wyborców. Jako kandydaci zgłoszeni zostali p. p.: inż. Marjan Laudowicz, inspektor lasów państw., mgr. Franciszek Matejski, dr. Alojzy Mianowski i podinsp. P. P. Stanisław Mittlener. Odbyły się dwa głosowania. Delegatem wybrany został inż. Marjan Laudowicz.

OBWÓD I — Chelmża miasto. Odbyły się 3 głosowania. Delegatem wybrany został p. Bronisław Bucholz, nac. stacji, który otrzymał 23, 30 i 33 głosów. Inni kandydaci otrzymali: p. Porębski Jan, dyr. gimn. — 3 głosy, poczem zrzekł się kandydatury; p. Gadzikowski Edwin, urz. miejski — 28, 26 i 30 gł.; p. Raniszewski Józef, robotnik — 5 gł. i zrzekł się; p. Wyszkowski Władysław, notariusz, 4 gł. i zrzekł się; p. dr. Przewoski Leon, lekarz, 9, 9 i 5 gł.; p. dr. Stemplewski Jerzy, lekarz, 0, 1 i 0 gł.; p. Rywak Jan, prof. gimn. 0, 2 i 0 gł.

OBWÓD II — Podgórz miasto. Głosowało 85 wyborców. Wybrany został delegatem ppłk. Zdzisław Latawiec, który otrzymał 53 głosy. Inni kandydaci otrzymali: p. Hetlow Stanisław, kupiec, 10 gł.; p. Noga Ignacy, kupiec, 10 gł.; p. Kobędza Władysław, kominiarz, 2 gł. i p. Stamirowski Karol, burmistrz, 6 gł.

OBWÓD III — Chelmża wieś. Odbyły się trzy głosowania. Głosujących było 62. Delegatem wybrany został p. Monarski Jan, nauczyciel i wójt gminy, który otrzymał 23, 21 i 32 głosy. Inni kandydaci otrzymali: p. Borwicki Wiktor, burmistrz, 10, 9 i 0 gł.;

wicz, który w pierwszym głosowaniu otrzymał 32 głosy w następnym zaś 49. Mgr. Matejski otrzymał w pierwszym głosowaniu 15 gł., w następnym zrzekł się kandydatury, dr. Mianowski otrzymał 13 i 25 gł., a p. Mittlener 8 gł., w następnym głosowaniu zaś zrzekł się kandydatury.

OBWÓD XI — Przewodniczył inż. Józef Gliszczyński. Obecnych było 72 wyborców. Zgłoszono dwie kandydatury p. p.: notariusza Jana Zakrzewskiego i urzędnika dyrekcji kolejowej p. Stefana Kosturkiewicza. Delegatem wybrany został p. Kosturkiewicz 46 głosami. P. Zakrzewski otrzymał 25 głosów, jedną kartkę oddano białą.

OBWÓD XII — Przewodniczył sędzia S. O. p. Kazimierz Karakulski. Obecnych było 74 wyborców. Zgłoszono kandydatury p. p.: dr. Michała Rożena, płk. Juljusza Gilewicza, naczelnika Izby Rolniczej Józefa Buczka i dr. Kazimierza Karakulskiego. Odbyły się dwa głosowania. Delegatem wybrany został płk. Gilewicz, który otrzymał w pierwszym głosowaniu 33 głosy, w drugim zaś 42. Inni kandydaci otrzymali w obu głosowaniach głosów: dr. Rożen 26 i 28, nac. Buczek 8 poczem wycofał swą kandydaturę, dr. Karakulski 5 i wycofał kandydaturę.

OBWÓD XIII — Przewodniczył nacelnik Wydziału w Urz. Woj. p. Wiktor Grzanka. Obecnych było 61 wyborców. Zgłoszono dwie kandydatury dr. Banasia Aleksandra i nac. Grzanki, który zrzekł się kandydowania. Wybrany został delegatem dr. Banas 57 głosami.

OBWÓD XIV — Przewodniczył wiceprezes S. O. dr. Wł. Krupka. Obecnych było 77 wyborców. Zgłoszono dwie kandydatury: sędziego apel. p. Alojzego Hermana i Hieronima Dewięckiego. Delegatem wybrany został p. Herman, który otrzymał 69 głosów, p. Dewięcki zaś 5 głosów.

OBWÓD XV — Przewodniczył nac. Wydz. w Urz. Woj. dr. Stanisław Pietraszewski. Obecnych było 62 wyborców. Zgłoszono 4 kandydatury, a mianowicie p. p.: adw. Stanisława Przysieckiego, Kazimierza Esden-Tempskiego, sędziego Franciszka Jaskzowskiego i emeryt. wyztatora szkolnego Władysława Jankowskiego. W głosowaniu otrzymali głosów: adw. Przysiecki 37, p. Esden-Tempski 13, sędzia Jaskzowski 1 i wiz. Jankowski 10. Delegatem wybrany został p. adw. Stanisław Przysiecki.

Powiat toruński

p. Rudnicki Tadeusz, rolnik, 10 gł. i zrzekł się kandydatury.

OBWÓD IV. Obecnych było 65 wyborców. Delegatem wybrano 37 głosami p. Reiwera Alfonsa, nauczyciela. Inni kandydaci otrzymali: p. Kamiński Jan, rolnik, 12 gł.; p. Kociński Leon, rolnik, 3 gł.; p. Smieszny Bernard, rolnik, 8 gł. i Moczyński Stanisław, rolnik, 5 gł.

OBWÓD V — Podgórz wieś. Obecnych było 64 wyborców. Wybrany został delegatem ppłk. Józef Kleiber 45 głosami. Kontrkandydat p. Rutnowski Walerjan, rolnik, otrzymał 16 głosów.

OBWÓD VI. Obecnych było 59 wyborców. Głosowano trzykrotnie. Delegatem wybrany został p. Władysław Dorenda, rolnik, który otrzymał w trzech kolejnych głosowaniach 21, 24 i 40 gł. Inni kandydaci otrzymali: p. Mysłakowski Edward, ziemianin, 18, 14 gł. i następnie zrzekł się kandydowania oraz p. Zawodziński Antoni, nauczyciel, 18, 21 i 17 gł.

OBWÓD VII. Obecnych było 52 wyborców. Delegatem wybrany został 30 głosami p. Regliński Jan, nauczyciel. Kontrkandy-

(Ciąg dalszy na str. 2.)

(Ciąg dalszy ze str. 1-ej).

dat p. Adryczek Władysław, wójt gminy Turzno, otrzymał 22 głosy.

Miasto Gdynia

Obwód I — Włodzimierz Karpiński, kapitan Mar. Wojennej.
Obwód II — Franciszek Kossak, kierownik szkoły.
Obwód III — Stanisław Pustowski.
Obwód IV — Henryk Muszkieł-Królikowski, inspektor Straży Muzycznej w Gdańsku.
Obwód V — Ignacy Ziętkiewicz, radca Komisariatu Generalnego R. P. w Gdańsku.
Obwód VI — Tadeusz Bramiński, emerytowany komandor.
Obwód VII — Stanisław Majewski, urzędnik Komisariatu Rządu.
Obwód VIII — Stanisław Moszyński, prezes Zw. Legionistów.
Obwód IX — Zygmunt Mroczkiewicz, urzędnik Komisariatu Rządu.
Obwód X — Stanisław Tor, dyrektor Pałacu.
Obwód XI — Antoni Hryniewiecki, naczelnik Morskiego Urzędu Rybackiego.
Obwód XII — Henryk Czudziński, notariusz.
Obwód XIII — Henryk Doskoczyński, ppłk., komendant m. Gdyni.
Obwód XIV — Hilary Ewert-Krzemiecki, adwokat.

Miasto Grudziądz

Obwód I — Antonina Sawicka, żona generała. Głosowało 46.
Obwód II — Stanisław Piwarczyk, profesor gimnazjalny. Głosowało 67.
Obwód III — dr. Tadeusz Michniewicz, k. t. lekarz. Głosowało 66.
Obwód IV — ks. kapelan Emil Sowiński. Głosowało 68.
Obwód V — Edward Mollin, mistrz fryzjerski, dyr. Izby Rzemieślniczej. Głosowało 67.
Obwód VI — St. Kucharski, dyrektor Ubezpieczalni Społecznej.
Obwód VII — Ludwik Handtko, zawiadowca stacji kolejowej. Głosowało 57.
Obwód VIII — Władysław Płonka, ppłk. dpl. Głosowało 61.
Obwód IX — dr. Michał Śmigielski, lekarz miejski. Głosowało 63.
Obwód X — dr. Ignacy Izdebski, ppłk. Głosowało 64.

Powiat grudziądzki

Obwód I — Grudziądz wieś — Jan Strucel, aptekarz i rolnik. Głosowało 64.
Obwód II — Łasin — Tadeusz Makowski, rolnik. Głosowało 49.
Obwód III — Mełno — Paweł Nawrocki, rolnik.
Obwód IV — Radzyn — Czesław Kempka, rolnik.

Powiat chełmiński

Obwód I — Chełmno: w drugim głosowaniu Feliks Lamparczyk, kupiec.
Obwód II — Chełmno: w drugim głosowaniu Leon Klein, major w st. spocz., burmistrz.
Obwód III — Chełmno: Fr. Głębocki, rolnik, prezes Związku Oficerów Rezerwy. Głosowało 74.
Obwód IV — Unisław: Jan Ślaski, ziemianin, kandydat na posta. Głosowało 83.
Obwód V — Lisewo: w głosowaniu ścisłym Wł. Dobrowolski, kierownik szkoły. Głosowało 66.

Powiat brodnicki

Obwód I — Brodnica miasto: Józef Grosty, aptekarz. Głosowało 98.
Obwód II — Brodnica miasto: Jan Studnik, notariusz. Głosowało 80.
Obwód III — Przydatki: dr. Konrad Siudowski, rolnik. Głosowało 76.
Obwód IV — Pust. Dąbrówki: Andrzej Rżyski, rolnik. Głosowało 66.
Obwód V — Miesiączkowo: Stefan Piński, rolnik. Głosowało 61.
Obwód VI — Jabłonowo: Józef Hoffman, kierownik szkoły. Głosowało 75.

Powiat świecki

Obwód I — m. Świecie: Leon Kowalski, burmistrz m. Świecia. Głosowało 79.
Obwód II — Przechowo: Pudełko Paweł, emer. profesor. Głosowało 63.
Obwód III — Nowe: Jan Kuchciński, burmistrz m. Nowego. Głosowało 74.
Obwód IV — Równienica: Wł. Kentzer, rolnik. Głosowało 73.
Obwód V — Krangel: Mocitowski Stanisław, rolnik. Głosowało 92.
Obwód VI — Przyziersk: Titenbrunn Władysław, rolnik. Głosowało 86.

Powiat tucholski

Obwód I — Tuchola — w trzecim głosowaniu Aleksander Damek, nauczyciel seminarjum. Głosowało 73.
Obwód II — Tuchola — w drugim głosowaniu Władysław Mindać, rolnik.
Obwód III — Tuchola — Maciej Janta-Polczyński, ziemianin.
Obwód IV — Bysław — w drugim głosowaniu Wincenty Rutkiewicz, ziemianin. Głosowało 68.

Powiat wąbrzeski

Obwód I — Wąbrzeźno m. — Bolesław Szczuka, właściciel zakładów graficznych Obecnych 95.

Obwód II — Wąbrzeźno m. — Jan Madejski, sędzia grodzki. 73 obecnych.

Obwód III — Golub — Brunon Wolf, kierownik szkoły. Głosowało 58.

Obwód IV — Kowalewo — St. Paczkowski, rolnik. Głosowało 68.

Obwód V — Lubichowo — Paweł Lewicki, kierownik szkoły. Obecnych 70 osób.

Obwód VI — Zblewo — Paweł Chmielecki, nauczyciel. 67 obecnych.

Powiat tczewski

Obwód I — Tczew m. — Władarski Adam, dyrektor Banku Ludowego.

Obwód II — Tczew m. — w trzecim głosowaniu dr. Jan Zwierzyński. Obecnych 67.

Obwód III — Tczew m. — Józef Tomczyk, adwokat.

Obwód IV — Tczew-wieś — ks. prałat Czaplewski Paweł. Głosowało 61.

Obwód V — Gniew — Kazimierz Ciążyński, ziemianin.

Obwód VI — Pelplin — dr. St. Chmielecki, burmistrz m. Pelplina.

Obwód VII — Morzeszczyn — Anastazy Lass, kierownik szkoły. Głosowało 64.

Powiat starogardzki

Obwód I — Starogard — Leon Kędziora, dyrektor gimnazjum.

Obwód II — Starogard — Feliks Małek, kupiec. Obecnych 59.

Obwód III — Starogard-wieś — Kazimierz Górecki, nauczyciel. Obecnych 72.

Obwód IV — Skarszewy — Antoni Sobocki, kierownik szkoły. Obecnych 73.

Powiat sępoleński

Obwód I — Sępólno m. — Lucjan Prądzyński, ziemianin.

Ku czci Józefa Chełmońskiego

W Boczkach pod Łowiczem, rodzinnej wsi znakomitego pejzażysty polskiego Józefa Chełmońskiego, zmarłego przed 25 laty, odsłonięto kamień pamiątkowy. Na tablicy wyrzuto napis: „Józefowi Chełmońskiemu, urodzonemu 7. IX. 1849 w Boczkach — Księżacy“.

W sprawie ulg dla dłużników Lasów Państwowych

Jako uzupełnienie dekretów oddłużeniowych z października roku ub. ukazała się instrukcja Min. Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie udzielania ulg dłużnikom administracji Lasów Państwowych w spłacie długów rolniczych. Instrukcja obejmuje zaległe należności z tytułu zakupów drewna, reszty ceny kupna nieruchomości rolnych, czynszu

dzierżawnego, kanonów i rent, czynszów wieczystych itd. Wobec tego, że instrukcja wyżej wymieniona jest obszerna, Pomorskie Tow. Rolnicze odsyła wszystkich zainteresowanych członków do instruktorów Tow. Rolniczych Powiatowych oraz prezesów Kółek Rolniczych, którzy otrzymali szczegółowe wyjaśnienia w ostatnim numerze biuletynu PTR.

GASNĄCEMU ŚWIATU...

Pielgrzymowe banialuki

Nasz artykuł „Rozczarowanie opozycji” podzielał na pelplińskiego „Pielgrzym” jak czerwona płachta torreadora hiszpańskiego na byka. Artykuł ten, poparty druzgocąciami argumentami, wprowadził w gniew wielki. Rzuca się więc na wszystkie strony, chcąc ugryźć to pismo nasze to „Noela”, ale jakoś mu się to nie udaje, no — i zziąłany, zmiętolony legł nieboraczek pelpliński na obu łopatkach.

„Pielgrzym” przyznaje wstydliwie, że „wprawdzie Niemcy mandatu nie dostali wskutek rozbięcia między sobą, ale do wyborów idą i głosować będą na sanacyjnych kandydatów”. Gdyby ktoś umiał czytać, to pekiby ze śmiechu po przeczytaniu tego zdania. Przecież poprzednio twierdził, że „panowie pielgrzymowcy, że „sanacja przyrzeka Niemcom kilka mandatów poseselskich”. A ponieważ w waszych oczach jest wszechwładna i czynić może jakoby cuda wyborcze, więc mogła być pewnym zgromadzeniem wyborczym narzuć kandydatów niemieckich, ażeby ta okrzyknięta przez was „bruderszaft” była kompletna! Dlaczego sanacja tego nie zrobiła? Powiemy wam na ucho, bo chciała was zgniewać i do szewskiej parady doprowadzić. I to jej się w zupełności udało!

Skąd wiecie o tem, panowie pielgrzymowcy, że Niemcy pójdą do urny wyborczej i będą głosowali na Polaków? Czy odbyliście z nimi na ten temat konferencje? Bo nam nic o tem nie wiadomo. Ale byłoby to przecież rzeczą chwalebna — Niemcy będą głosowali na Polaków! A wy nie! Jakże wobec tego wygląda wasz okrzyknięty patriotyzm?! Niemcy dadzą wam naukę, jak należy spełniać obowiązki względem Państwa!

Piszcicie, że majątki niemieckie będą dawały furmanki, by robotnicy u nich pracujący mogli głosować. Byłoby to tylko doświadczenie przytoczenie obywatelskich! Czyż nie widzicie, że Niemcy was tam zamieszkają? Przecież na majątkach niemieckich zatrudnieni są przeważnie robotnicy - Pola-

cy, bardzo ładnie więc ze strony ich pracodawców, że do głosowania chcą ich zawieźć furmankami. A wy, pragnęliście, ażeby ci robotnicy-Polacy w drodze do lokali wyborczych karki sobie połamali! Nieprawdaż?

Piszcicie, że Żydzi wołają, gdy spraw żydowskich broni goj, aniżeli Żyd. Słusznie! Pisząc te słowa, przypominałoby nam się pewnością stanowisko b. posła endeckiego Stanisława Grabskiego, zajęte swego czasu w Sejmie w obronie Żydów!

Piszcicie dalej, że każdy goj z Żydówką ożeniony, to dla Żydów cenny nabytek. Musicie o tem wiedzieć, bo takich gojów macie u siebie do t. o. A taki wasz Stroński czy Nowaczyński znają te sprawy na wylot!

Przy tej sposobności zwracamy wam uwagę na wiadomość umieszczoną w nr. 195 pisma naszego pod tyt.: „Rewizja u b. posła endeckiego Matłosa w Pelplinie”, w której to aferę wmiészany jest niejaki Goldstein, z pochodzenia Żyd, (obecnie wychrzta), spowinowacony przez żonę swoją z b. posłem Matłosem.

I tacy to szermierze narodowi śmiać pisac o rzekomych konszachtach sanacji z Żydami!

Pisze „Pielgrzym” o jakimś „sanacyjnym p. Noelu (nazwisko do żydowskiego podobne)”. A jakże — kto znajduje się w obiegu prazadowym, ten według pism endeckich musi być masonem lub Żydem!

Alóż Noel to wcale nie nazwisko, a tylko pseudonim, za którym kryje się Polak-katolik z dziada i pradziada! Przeczytaj Noel wspan, a otrzymać imię jednego z największych papieży!

„Pielgrzymowi”, który posadza Noela o to, że jest Żydem, dajemy taką radę: niech przyśle do Torunia delegację (w skład jej może też wejść przyboczny lekarz „Pielgrzym”), któraby Noela gruntownie zbadała, czy jest katolikiem czy Żydem. Koszty tej wyprawy chętnie ponieśliemy. No e l.

Obwód II — Więcbork — Bolesław Schweitzer, rolnik.

Obwód III — Kamievice — Jan Farbach, rolnik.

Powiat kościerski

Obwód I — Kościerzyna — dr. Jan Le-mańczyk, lekarz w Kościerzynie.

Obwód II — Kościerzyna — Józef Tkaczyk, restaurator.

Obwód III — Liniewo — Maksymilian Konkolewski, ziemianin.

Obwód IV — Skarszewy — Bolesław Ogrodowski, burmistrz.

Powiat działdowski

Obwód I — Działdowo miasto — w trzecim głosowaniu ścisłym: dr. Zygmunt Kulasiński. Głosowało 67.

Obwód II — Działdowo miasto — w pierwszym głosowaniu Jan Wyrwicz, notariusz, lat 43. Głosowało 89.

Obwód III — Zabiny: w drugim głosowaniu Teofil Rusiński, nauczyciel. Głosowało 70.

Obwód IV — Lidzbark: w drugim głosowaniu Sylwester Parzybok, burmistrz m. Lidzbarka. Głosowało 83.

Powiat chojnicki

Obwód I — Lipnica: Tadeusz Lerchenfeld, ziemianin. Głosowało 64.

Obwód II — Chojnice miasto: w drugim głosowaniu Michał Głiszczyński, nauczyciel z Konarzyn. Głosowało 83.

Obwód III — Chojnice miasto: Jan Wandtke, osadnik z Ostrowitego. Głosowało 58.

Obwód IV — Chojnice miasto: Lipski Tadeusz, starosta powiatowy Chojnicki. Głosowało 62.

Obwód V — Chojnice miasto: Jan Kalata, kupiec. Głosowało 67.

Obwód VI — Czersk: Tadeusz Wolski, kierownik sądu grodzkiego w Czersku. Głosowało 81.

Obwód VII — Karsin: Leon Gwizdała, przemysłowiec. Głosowało 62.

Powiat lubawski

Obwód I — Nowemiasto miasto i gmina miejska: w głosowaniu ścisłym St. Burzyński, podinspektor szkolny. Frekwencja 75 proc.

Obwód II — Kurzętnik: Fr. Bukowski, kierownik szkoły. Frekwencja 75 proc.

Obwód III — Łokorz: wybrany w drugim głosowaniu Augustyn Serożyński, rolnik, kandydat na posta.

Obwód IV — Lubawa: dr. W. Wierzbowski, lekarz. Głosowało 72.

Obwód V — Prądnica: Bernard Karpiński, rolnik. Głosowało 79.

Powiat morski

Obwód I — Robakowo: St. Lawiński, nauczyciel.

Obwód II — Wejherowo: inż. Henryk Kiepał, kierownik przebudowy dróg powiatowych.

Obwód III — Łęczycza: Henryk Rozczynski, rolnik.

Obwód IV — Nadole: August Konkol, przemysłowiec rybny.

Obwód V — Wejherowo wieś: Edward Łakomy, mjr. w st. spoczynku, wójt.

Obwód VI — Puck: Bolesław Chilano-wicz, kpt. morskiego dyonu lotniczego.

Obwód VII — Wielki Kąk: Franciszek Niklewicz, nauczyciel.

Powiat kartuski

Obwód I — Kartuzy m. — Feliks Lewiński, kupiec. Głosowało 75.

Obwód II — Zukowo — Walenty Zabłński, rolnik. Głosowało 56.

Obwód III — Kartuzy-wieś — Ottomar Stach, dzierżawca domeny. Głosowało 80.

Obwód IV — Sulęcyno — Rudolf Bronk, rolnik. Głosowało 61.

Obwód V — Sierakowice — St. Kisielewski, rolnik. Głosowało 53.

200.000 zł na budowę szosy Toruń — Ciechocinek

Onegdaj informowaliśmy naszych Czytelników o stanie drogi polnej nad Wisłą, łączącą bezpośrednio Toruń z Ciechocinkiem.

Zgodnie z informacjami udzielonymi nam przez starostę toruńskiego p. Skórewicza, zostały już przyznane kredyty na budowę szosy Toruń—Ciechocinek w kwocie 200.000 zł.

Budowa tej szosy rozpoczęta będzie na wiosnę p. r.

Znakomity ekonomista kanadyjski w Polsce

W Warszawie bawi obecnie znany ekonomista kanadyjski, p. Henri Laureys, dyrektor wyższej szkoły handlowej w Montrealu w Kanadzie.

P. Laureys jest autorem szeregu wybitnych dzieł ekonomicznych, a między innymi dzieła o technice eksportu, które zyskało szeroki rozgłos w całym świecie. P. Laureys, który jest kawalerem orderu Polonia Restituta, przyjechał do Polski, aby zaznajomić się z polskim życiem gospodarczym. Oprócz Warszawy zwiedził on jeszcze Gdynię, Kraków i Zakopane.

W walce o nowy ustrój Państwa

O agitacji wyborczej Wywiad z premierem Sławkiem

W ostatnim numerze gazety ściennej „Nowiny” ukazał się wywiad, udzielony przez premiera Sławka redaktorowi tego pisma ludowego. Wywiad ten mówi w prostych i lapidarnych słowach o agitacji wyborczej. Przytaczamy go poniżej w całości:

— Jaka będzie przy obecnych wyborach agitacja?

Pułkownik Sławek odpowiedział:
— Najlepiej żadna. Wyborcy sami będą wiedzieli, do którego z kandydatów mają największe zaufanie. Agitacja mogłaby tylko zmącić ten zdrowy sąd. Spośród kandydatów człowiek porządny i skromny nie będzie siebie chwalił, a innych oczerniał. Także, co będzie to robić, napewno najmniej na zaufanie zasługuje. Do pracy w Sejmie trzeba ludzi sumiennych i sprawliwych, a nie takich, co siebie chwala, a o mandat sami zabiegają.

Redaktor zapytał jeszcze:
— W jaki sposób wyborca, który postawionych kandydatów na posłów może nie zna, ma wśród nich wybierać? Czy nie do brzeby było umieścić bezstronny opis kandydatów każdego okręgu, wtedy każdy będzie lepiej wiedział, na kogo głosować?

Pan premier Sławek odpowiedział:
— Byłoby dobrze, ale to musi być opis bezstronny. Można o każdym kandydacie powiedzieć, kto on jest, ale nie robić z tego agitacji.

W tych dwóch słowach „Najlepiej żadna”, które p. premier Sławek odpowiedział na zapytanie dziennikarza ludowego o agitację wyborczą, zamyka się poprostu duch obecnych wyborów, tak innych od dotychczasowych naszych doświadczeń.

P. premier mówił już dawniej, że wyborcy powinni powołać na posłów ludzi najlepszych, znanych sobie z działalności społecznej, gospodarczej na ich własnym lub na szerszym terenie.

A więc „agitować” za kandydatami powinni ich czyni, ich życie, nie zaś samochwalstwo własne, tembardziej zaś — trąby płatnej, ustnej lub drukowanej reklamy.

Partje krzywią się i powiadają „nieme wybory”.

Partje nie chcą, czy nie mogą zrozumieć, że wraz z nową ustawą konstytucyjną Rzeczypospolitej wchodzi w życie nowe obyczaje naszego życia publicznego, zgola odmienne od tych, do jakich byliśmy dotychczas przyzwyczajeni.

Agitacja, wzruszanie tłumy wyborców, budzenie uczuć zachwytu dla partji własnej i jej kandydatów, zaś — uczucia nienawiści i pogardy dla przeciwników politycznych — wszystko to nie może mieć miejsca w wyborach obecnych, gdy chodzi o wyłonienie Sejmu pracy rzeczowej, nie zaś — przedstawicielstwa partji politycznych. Z życia naszego musi zniknąć zarówno typ kandydata, obiecującego wyborcom budowę mostu na nieistniejącej rzece, jak i typ wędrownego agitatora, wysługującego się swemu patronowi „wieszaniem psów” na prze-

Gen. Zarzycki wygłosił w Gdyni wykład o nowej Konstytucji

Z inicjatywy Rady Grodzkiej BBWR odbyło się w sali KPW wielkie zebranie, na które zaproszeni zostali członkowie Bloku oraz inni czołowi działacze społeczni z Gdyni i najbliższej okolicy.

Na zebraniu tem b. min. dr. Ferdynand Zarzycki, wygłosił obszerny wykład, omawiając poszczególne artykuły nowej Konstytucji.

Wykład gen. Zarzyckiego oparty na głębokiej znajomości tych zagadnień, przede wszystkim z punktu widzenia gospodarczego i politycznego, wzbudził wśród kilkuset słuchaczy duże zainteresowanie.

Wnikliwa ocena sytuacji, oraz jasne i bezpośrednio omówienie tematu (bez cienia jakichkolwiek wysiłków kandydackich w związku ze zbliżającymi się wyborami do Sejmu) spotkało się z dużym aplauzem i wdzięcznością ze strony całej sali.

W najbliższych dniach wystąpi z podobnym wykładem drugi kandydat posełski z Gdyni inż. Mieczysław Michałski.

ciwnikach politycznych i opowiadaniem dubów smalonych o zaletach i zasługach popieranego kandydata.

Zamiast jarmarku wyborczego, zamiast widowiska zmagania się partji i ich kandydatów, **wybory w Polsce stać się mają poważnym wydarzeniem życia publicznego**, w którym uprawnieni do głosowania, po su-

Ruch przedwyborczy na Pomorzu Olbrymie zainteresowanie wyborami na Pomorzu

Jak donoszą z terenu całego Pomorza, zainteresowanie obecnymi wyborami, mimo dąsów partyjnych ze strony przedstawicieli „gasnącego świata”, jest olbrzymie. We wszystkich zakątkach odbywają się zebrania najrozmaitszych organizacji, stowarzyszeń i grup społecznych, na których wyborcy zapoznawają się szczegółowo z tekstem nowej Konstytucji oraz z ordynacją wybor-

Zebranie przedwyborcze przedstawicieli organizacji i związków m. Torunia

W sobotę, 24 bm. odbyło się w sali konferencyjnej wojewódzkiego sekretariatu BBWR w Toruniu, przy ul. Warszawskiej 12, zebranie przedstawicieli organizacji społecznych i zawodowych z terenu m. Torunia, poświęcone zagadnieniu wyborczym. Na zebranie to przybyło około 50 osób, reprezentujących blisko 30 organizacji.

Po wysłuchaniu referatu o nowej Kon-

Wybór delegatów do kolegium wojewódzkiego z okręgu bydgoskiego

Zebrania obwodowe uprawnionych do głosowania do Senatu w Bydgoszczy i powiecie bydgoskim odbyły się przy bardzo dużym udziale głosujących. Przeciętnie udział ten według prowizorycznych obliczeń wynosił 80%. Zebrania w poszczególnych obwodach bydgoskich toczyły się sprawnie, nie przeciągając się prawie nigdzie ponad dwie godziny.

W wyniku głosowania w poszczególnych 20 obwodach bydgoskich jako delegaci wybrani zostali pp.: 1) Stobiecki Roman, kupiec; 2) dr. Kazimierz Szymanowski, lekarz; 3) ppłk. Hellman-Rawicz, z-ca d-cy 62 p. p.; 4) dr. Jan Bermański; 5) Józef Mencil, radca miejski; 6) Stefanicki Michał, starosta bydgoski; 7) dr. Nowakowski Mieczysław; 8) Kulwiec Andrzej; 9) mjr. Sulma Stani-

slaw, szef sztabu; 10) Młodecki Władysław, kierownik szkoły; 11) dr. Fieschach Bolesław; 12) prof. Timler Adam, nauczyciel Seminarjum; 13) Giełda Stanisław, kupiec; 14) inż. Lisiecki Piotr, radca miejski; 15) Pellegrini Stanisław, kierownik szkoły; 16) mgr. Batycki Władysław, wicedyrektor P. K. P.; 17) dr. Syski Zygmunt, adwokat; 18) Bar Antoni; 19) Majewski Ludwik, podinspektor szkolny; 20) Tarnowicz Stefan, inspektor szkolny.

„Do Sejmu i Senatu wejdą najgodniejsi z godnych” Zw. Kaniowczyków i Żeligowczyków a wybory

Zarząd główny Związku Kaniowczyków na ostatnim swem posiedzeniu, po wysłuchaniu referatu sprawozdawczego o działalności okręgów, oddziałów i kół, stwierdza, że Kaniowczycy i Żeligowczycy w okresie przedwyborczym do ciał ustawodawczych — spełnili obowiązek obywatelski.

W okresie tym organizowali zebrania, na których wygłoszono prelekcje i odczyty, wyjaśniające istotę i treść nowej Konstytucji, ordynacji wyborczej, oraz prawa i obowiązki z niej wynikające.

Równocześnie przestrzegali, by nikt z kolegów uprawnionych do głosowania, nie był pominięty w listach wyborczych. Ordynacja wyborcza, wykluczająca od współudziału w wyborach do ciał

B. uczestnicy Wojskowej Straży Kolejowej R. P. biorą czynny udział w głosowaniu Uchwała Zarządu Okręgowego w Bydgoszczy

Na zebraniu Związku b. Uczestników Wojskowej Straży Kolejowej odbytem w Bydgoszczy dnia 22 b. m. po omówieniu spraw organizacyjnych i bieżących prezes p. Józef Nowak objaśnił członkom nową ordynację wyborczą i w imieniu Zarządu przedstawił następujący apel do wszystkich członków W. S. K., który został przez wszystkich obecnych z entuzjazmem przyjęty.

1) Wszyscy członkowie W. S. K. biorą udział w akcie głosowania i oddadzą

miennym namyśle i spokojnej rozwadze, oddają swe głosy tym, których uważają za najodpowiedniejszych do przyszłej poważnej pracy w Sejmie.

Wybory bez agitacji — jest to, niewątpliwie, nowość w życiu publicznym, nie tylko naszym, ale i europejskim. Ale tworcy nowych form naszego ustroju państwo-

czą. Na zebraniach tych zapadają niemal jednomyślnie uchwały czynnego udziału w wyborach szerokich rzesz mieszkańców Pomorza.

W ubiegłą sobotę, 24 i w niedzielę 25 bm. odbyło się na całym Pomorzu ponad 600 takich zebrań informacyjno-porozumiewawczych i przedwyborczych.

stytucji z dnia 23 kwietnia b. r., wygłoszonego przez redaktora nac. „Dnia Pomorskiego” p. Henryka Tetzlaffa, zebrani omówili szczegóły ordynacji wyborczej oraz postanowili jednogłośnie przeprowadzić analogiczne zebrania na terenie swoich organizacji, zagrzewając ich członków do spełnienia obywatelskiego obowiązku i gremjalnego udziału w wyborach.

Z powiatu bydgoskiego do kolegium wojewódzkiego wybrano pp.: 1) dyr. Czackę-Rucińskiego Wacława; 2) Budę Józefa z Dąbrówki Nowej; 3) Swiniarskiego Henryka z Trzęsacza; 4) mec. Lucjana Kosidowskiego z Koronowa.

ustawodawczych koterje i partje polityczne, daje gwarancje, że do Sejmu i Senatu wejdą najgodniejsi z godnych, o dobro i potęgę Rzeczypospolitej dbający obywatele.

To też Kaniowczycy i Żeligowczycy, witając w swoim czasie uroczyste uchwalenie nowej Konstytucji, stawiającej postulat scalenia społeczeństwa dla realizacji wspólnych idei, jako że „Państwo Polskie jest wspólnym dobrem wszystkich obywateli”, wierni swym tradycjom bojowym oraz pracy pokojowej nad utrwaleniem w życiu idei, o które walczyli, staną do urn wyborczych, nie uchylając się małodusznie od współodpowiedzialności za przyszłe losy Państwa.

Zarząd:
(—) Jan Przybylak sekretarz (—) Józef Nowak prezes

wego bynajmniej nie taiH, że zadaniem ich nie jest naśladowanie obcych wzorów, ani tych dotychczasowych obyczajów naszego życia publicznego, które za złe i szkodliwe uważali.

Okres wyborczy budzi w każdym razie żywsze, niż zwykle zainteresowanie sprawami publicznymi wśród szerokich warstw społeczeństwa.

Dlatego obywatele chcą wiedzieć, co nakazuje Konstytucja, a co ustala ordynacja wyborcza. I to jest znacznie ważniejsze dla obywateli, niż młoczenie pustej słomy frazesów agitacyjnych, tembardziej zaś wzajemne „rżnięcie” pomiędzy kandydatami, wysuniętymi przez zgromadzenia okręgowe.

P. premier W. Sławek dopuszcza jedynie zaznajamianie wyborców z bezstronnym napisaniem życiorysami kandydatów.

Chodzi o to, by przemawiały za nimi czyny i zasługi ich własne, nie zaś trąby samochwalstwa.

GŁOSY I ODGŁOSY

B. poseł Antoni Langier przeciwko bojkotowi wyborów

(L) „Kurier Poranny” umieścił artykuł b. posła Antoniego Langiera pod tyt.: „Chłopi wobec nowego ustroju Państwa”, w którym autor w dobitny sposób stwierdza, że uchwała opozycji o bojkocie wyborów do Sejmu jest błędem politycznym, mogącym masy chłopskie nie tylko postawić poza nawiasem życia państwowego, ale co najważniejsze, że uchwała ta zawiera w sobie szkodliwą tendencję do podważania porządku prawnego w Państwie i tem samem może sprowadzić główny nurt ruchu ludowego w podziemia anarchji i rozkładu.

Z artykułu b. posła Langiera wyciągamy następujące charakterystyczne ustępy:

„Można walczyć o rozszerzenie lub zmianę obowiązującego prawa, lecz nie należy prawa tego przekreślać i nie uznawać, bo wówczas schodzi się z płaszczyzny państwowej na grzęzawiska burzycielskiej anarchji.

Dobrze jest przytem pamiętać, że kierunki myśli politycznej nie mogą się ściśle zamykać, jak ślimak, w skorupie sekiarstwa partyjnego, rojącego sobie, że poza ich wyznaniem wiary niema zbawienia.

Dlatego też hasło bojkotu wyborów tak usilnie propagowane przez pewne stronnictwa, pragnące zmusić chłopów do powstrzymania się od udziału w wyborach do izb ustawodawczych uważam za chęć skrzywienia linii rozwojowej ruchu ludowego i zepchnięcia go na bezdroża szkodliwej dla Państwa anarchji. Jednakże ruch ludowy zawiera w sobie zbyt wiele poczucia rzeczywistości i poczucia ładu społecznego, aby dał się wprowadzić na manowce. Dlatego też ruch ludowy w tej lub owej formie, stojąc twardo na gruncie obowiązujących praw ustrojowych, będzie się nadal rozwijał, mając do spełnienia ogrom zadań politycznych, społecznych i gospodarczych, niezbędnych dla rozwoju siły Państwa.”

P. Antoni Langier kończy swój artykuł stwierdzeniem, że donkiszoterja bojkotowców zawiera sporo śmieszności, niechcącej widzieć nowej formy ustrojowej, która stała się rzeczywistością życia państwowego w Polsce.

Rozbicie wśród Żydów

Wiadomo, że zarówno Niemcy, jak i Żydzi, są bardzo niezadowoleni z przebiegu zgromadzeń wyborczych. Niemcy nie przeprowadzili ani jednego kandydata posełskiego, Żydzi zaś mają bardzo mało nadziei uzyskania mandatów dla swoich kandydatów. W jednym i w drugim wypadku mniejszości narodowe muszą sobie sama przypisać winę, gdyż brak u nich zgody i solidarności.

„Dziennik Poznański” przyniósł następującą wiadomość o przedwyborczych kłótniach wśród Żydów warszawskich:

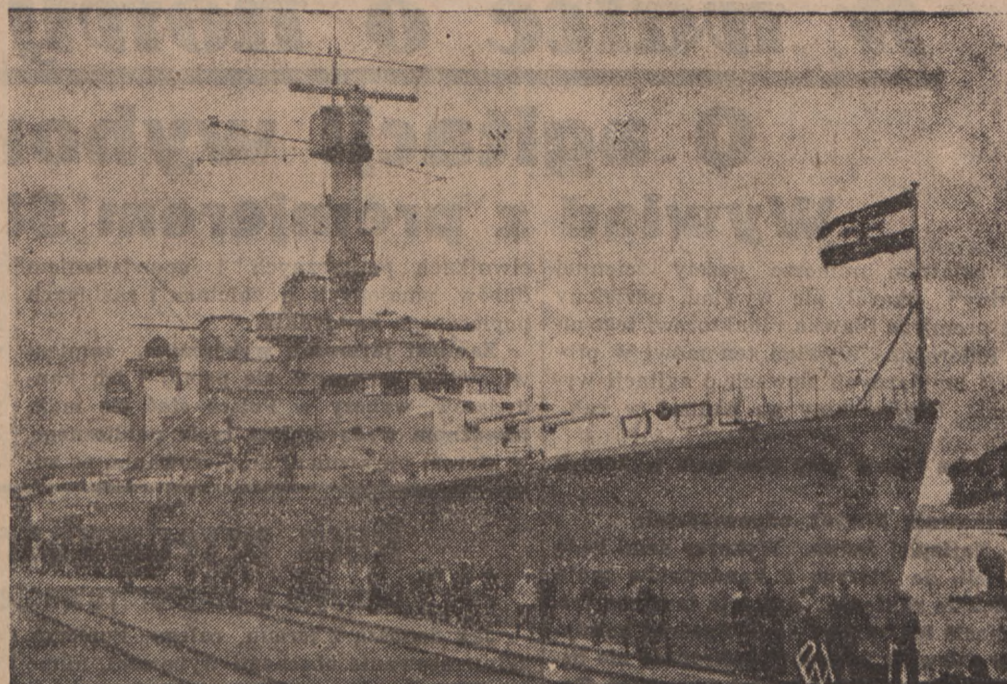
„W związku ze zbliżającymi się wyborami do Sejmu wśród żydostwa stołecznego panuje konsternacja, ponieważ, w okręgu, zaludnionym głównie przez Żydów, na pierwszych dwóch miejscach znaleźli się kandydaci polscy. Stało się to wskutek niesłychanego rozbicia partyjnego wśród Żydów, którzy nie głosowali solidarnie. Obecnie Żydzi, którzy mają w tym okręgu 70 procent wyborców, usiłują doprowadzić do porozumienia pod firmą Wiślicki-Gottlieb. Jednakże ortodoksi z „Agudy” zajmują w stosunku do b. posła Wiślickiego stanowisko tak nieprzejednane, że na ostatnim zebraniu porozumiewawczym oświadczyli, iż głosować będą raczej na kandydatów polskich niż na Wiślickiego.”

Wizyta marynarki niemieckiej w Polsce

Oficerowie krążownika niemieckiego „Königsberg” z wizytą u kierownika Min. Spraw gen. Kasprzyckiego. Od prawej: gen. von Schindler, gen. Kasprzycki, komandor Schmudt, dowódca krążownika „Königsberg”, kpt. Kinzel, adjutant gen. Schindlera i komandor Kodreński.

Do Gdyni przybył z wizytą do marynarki polskiej, krążownik niemiecki „Königsberg”. Na zdjęciach: „Königsberg” w porcie gdynskim.

Krążownik „Königsberg” opuścił Gdynię

Marynarze niemieccy wywożą z Polski jaknajlepsze wrażenie

W sobotę o godz. 11,35 powrócił samolotem z Warszawy dowódca krążownika niemieckiego „Koenigsberg” komandor Schmudt z 6-ciu towarzyszącymi mu oficerami, oraz komandorem Kodreńskim. Na lotnisku Rumja pod Gdynią gości witał kapitan marynarki wojennej Jan Jougan.

O godz. 14 komandor Schmudt wydał na pokładzie krążownika „Koenigsberg” śniadanie koleżeńskie, na którym obecnych było 16-tu wyższych oficerów polskiej marynarki wojennej na czele z dowódcą floty kontradmirałem Unrugiem, dowódcą obrony wybrzeża komandorem Frankowskim i szefem sztabu komdr. Solskim.

Podczas śniadania nastąpiła między kontradmirałem Unrugiem i komandorem Schmudtem wymiana serdecznych toastów. W śniadaniu wziął również udział pierwszy radca ambasady niemieckiej w Warszawie p. Schliep.

Na przyjęciu dla załogi podoficerskiej krążownika „Koenigsberg”, które odbyło się w piątek w kasynie podoficerów floty, 3-ej oficerowie polskiej marynarki wojennej wręczyli gościom na pamiątkę pobytu obraz akwarelę, przedstawiającą ogólny widok Gdyni.

O godz. 18-tej komisarz rządu mgr. Sokół podejmował herbatką w salonach Domu Zdrojowego oficerów marynarki niemieckiej, przybyłych na krążowniku „Koenigsberg”. W herbatce wzięli udział przedstawiciele sfer wojskowych, administracyjnych, portowych oraz towarzyskich w osobach dowódcy floty wojennej kontradmirała Unruga, dowódcy ochrony wybrzeża komandora Frankowskiego, szefa sztabu marynarki komandora Solskiego, wiceministra rządu inż. Szaniawskiego i szeregu innych. W przyjęciu uczestniczyło zgórą 300 osób.

W niedzielę przed poł. opuścił Gdynię krążownik niemiecki „Königsberg”. Przed godz. 10 rano przybył na wybrzeże attache wojskowy ambasady niemieckiej w Warszawie generał Schindler, który udał się na pokład krążownika, gdzie pożegnał jego dowódcę komandora Schmudta i załogę. W imieniu polskiej marynarki żegnał gości niemieckich szef sztabu komandor Solski w towarzystwie kapitana Jangana. W chwili pożegnania z pokładu krążownika rozległy się dźwięki polskiego hymnu narodowego. Generał Schindler wraz z szefem sztabu komandorem Solskim wsiadł następnie do motorówki, odprowadzając krążownik „Königsberg” na redę, gdzie po przepięsowem pożegnaniu krążownik ruszył w drogę. W chwili wyjścia „Königsbergu” na redę, do portu wjeżdżał duży statek francuski „Colombie”. Nastąpił wzajemny salut bänderami. Przy opuszczaniu portu na dworcu morskim i na wybrzeżu zebrały się tłumy publiczności, żegnając odjeżdżających gości.

Dowódca krążownika „Königsberg” komandor Schmudt oświadczył przed odjazdem korespondentowi PAT. w Gdyni: Bardzo się cieszę, że mieliśmy możliwość odwzajemnić się polskiej marynarce przez przybycie do Gdyni za jej pobyt w Kilonji w Rzeszy. Jesteśmy bardzo zadowoleni, że mogliśmy na miejscu w Gdyni przyjrzeć się Polsce na jej odcinku morskim. Z kilkudniowego pobytu w Polsce odnosimy jak najlepsze wrażenie, które pozwala przypuszczać, że będziemy się rozumieli nie tylko jako koledzy tego samego zawodu, ale także jako przedstawiciele dwóch narodów, utrzymujących dobre sąsiedzkie stosun-

ki. Wyjeżdżając, chcieliśmy jeszcze podkreślić, że wrażenia nasze z pobytu w Polsce są najlepsze i że pobyt w Gdyni pozostanie długo w naszej pamięci.

Podziękowanie za przyjęcie

Attache wojskowy generał Schindler, żegnając odjeżdżających, poprosił szefa sztabu głównego Solskiego o wyrażenie dowódcy floty wojennej kontradmirałowi Unrugowi i komisarzowi rządu Sokolowi serdecznego podziękowania za gościnę i miłe przyjęcie, jakiego doznała załoga „Königsbergu” w Gdyni i Warszawie.

Komisja arbitrażowa ukończyła dyskusję

Głos ma superarbitr Politis

Bern, 25. 8. (PAT.) Komisja koncyliacyjno-arbitrażowa włosko-abisyńska odbyła ostatnie posiedzenie i ogłosiła komunikat o zamknięciu dyskusji. Komisja wysłuchała rzeczoznawców rządu włoskiego i abisyńskiego.

Określenie, kto jest napastnikiem jest jak się zdaje bardzo trudne. Nie wydaje się prawdopodobne, aby strona włoska i abisyńska doszły zgodnie do jednolitej tezy. Komisja zwróci się do superarbitra Politisa, posła greckiego w Paryżu.

Paryż, 25. 8. (PAT.) Havas donosi z Berna. Wobec trudności określenia nastpnika komisja koncyliacyjno-arbitrażowa będzie musiała wyjaśnić pewne zagadnienia suwerenności, nie poruszając zasadniczej kwestji przynależności terytorjalnej miejscowości, w której wydarzyło się około 10 incydentów granicznych. Członkowie komisji opuścili dziś Bern, udając się do Paryża, gdzie wznówią prace i zakończą je zapewne w przyszłym tygodniu.

Wielkie manewry armji włoskiej

rozpoczęły się w południowych Włoszech

Rzym, 25. 8. (PAT.) W wielkich manewrach północnych, które rozpoczęły się dziś po północy w rejonie Bolzano, biorą czynny udział poza szefem rządu i wiceministrem wojny generałem Bastrocchi 13 członków rządu oraz 40 senatorów i 200 deputowanych w charakterze oficerów rezerwy.

Rzym, 25. 8. (PAT.) W czasie odbywających się w północnych Włoszech

manewrów polecono doprowadzić do minimum oświetlenie w miastach i miasteczkach. Szosy częściowo zamknięto dla ruchu samochodowego. Na teren manewrów przybyły komisje wojskowe z zagranicy i attache wojskowi wszystkich ambasad przy Kwirynale. W manewrach bierze udział z jednej strony 20 dywizyj a z drugiej 10. Front czerwony rozciąga się od Adygi do Val di Sole.

Katastrofa kolejowa pod Lwowem

Parowóz i 5 wagonów pociągu pospiesznego wyko-leiło się — Jedna osoba ciężko ranna — pięć lżej

Dnia 24 sierpnia br. o godz. 0,20 wyko-leiło się na km 335,8 szlaku Zimna-Woda—Lwów linji Rzeszów—Lwów przy pociągu pospiesznym nr. 303, zdatującym do Lwowa, parowóz oraz pięć wagonów.

Z podróżnych ciężko ranna została jedna osoba, pięć osób odniosło lekkie rany. Pasażerem, który odniósł ciężkie obrażenia ciała, jest Mieczysław Wnuk, lakiernik bez stałego miejsca zamieszkania, który jechał bez biletu w budce hamulcowej wagonu pocztowego. Doznał on wstrząsu mózgu i ciężkich obrażeń i został odstawiony do szpitala we Lwowie.

Drugi pasażer, jadący bez biletu, Sergiej Baziura, lat 25, bez stałego miejsca zamieszkania, doznał lekkich uszkodzeń ciała. Pozatem lżejsze rany odniósł: Habura Bolesław, lat 37, kierownik sądu grodzkiego w Niemirowie, Sanojca Ludwik, urzędnik pocztowy z ambulansu (złamany obojczyk), Szutta Marjan, funkcjonariusz kolejowy z Poznania, Jan Anczorowski, funkcjonariusz kolejowy z Tarnopola (lekkie uszkodzenie ciała). Kilka osób doznało bardzo lekkich potłuczeń.

Zaznaczyć należy, że spośród obsługi kolejowej, która prowadziła pociąg, nikt nie doznał żadnych obrażeń.

Wizyta gen. Fabrycego w Szwecji

Sztokholm, 25. 8. (PAT.) Inspektor armji generał Kazimierz Fabrycy w towarzystwie adjutanta kpt. Walewskiego przybył do Szwecji celem oddania w imieniu armji polskiej rewizyty armji szwedzkiej, w której imieniu bawił w roku ubiegłym w Polsce szef sztabu generalnego szwedzkiego generał Nygren.

Po wylądowaniu w Trellebergu powitał generała Fabrycego w imieniu armji szwedzkiej generał Kempff, w imieniu posła Rzplitej w Sztokholmie attache wojskowy pułk. Liebich oraz sekretarz poselstwa Siemiątkowski.

Bezpośrednio po przyjeździe generał Fabrycy wraz z towarzyszącymi mu osobami udał się wagonem salonowym oddanym do jego dyspozycji do Oerebro, gdzie powitał go na stacji szef sztabu generalnego armji szwedzkiej generał Nygren. W towarzystwie generała Nygrena generał Fabrycy udał się samochodem do Bofors celem zwiedzenia tamtejszej wytwórni sprzętu wojennego.

Ziemia z mogił żołnierzy napoleońskich i powstańców 63 roku

W dniu wczorajszym Związek Podoficerów Rezerwy w Skale koło Ojcowa pobrał ziemię z grobów żołnierzy napoleońskich oraz z grobów powstańców z r. 1863, z miejscowego cmentarza, którą w specjalnej drewnianej urnie przewieziono na kopiec ś. p. Marszałka Piłsudskiego na Sowinie.

Harczerze polscy świecą przykładem

Piękne wyniki obozu naszych harcerzy w Belgji

Posel R. P. w Brukseli p. Jackowski przybył do Stavelot w Ardenach w towarzystwie konsula Nagórskiego, by zwiedzić polski obóz harcerski, zorganizowany w tej miejscowości dla dzieci robotników polskich w Belgji, w Holandji i w Luksemburgu. W obozie tym spędzi wakacje 150 harcerzy i harcerek, pod kierownictwem nauczycieli i nauczycielek. Zaznaczyć należy, że obóz ten cieszy się niezwykłą popularnością wśród miejscowej ludności. Burmistrz Stavelot oświadczył posłowi Jackowskiemu, że jego miasto z radością witać będzie co rok polskich harcerzy, którzy świecą przykładem harcerzom innych narodowości.

Katastrofa autobusowa w Austrii

Wiedeń, 25. 8. (PAT.) Dziś na przejeździe między dworcem Piesting i Oberpiesting na boczniczy Ledersdorf-Gutenstein autobus zderzył się z pociągiem osobowym. Ze znajdujących się w autobusie podróżnych 6 zostało zabitych, 24 rannych.

Krwawa bójka w pow. chełmińskim

W Drzonowie w pow. chełmińskim przebywający u swych krewnych strzelec 66 pp. Władysław Sidłowski wraz z niej. Przybyszewskim Józefem podczas bójki na tle porachunków osobistych poranili ciężko nożami Leonarda Lemskiego i Makowskiego Brunona. Wskutek odniesionych ran Lemski wkrótce zmarł, zaś Makowskiego w stanie ciężkim przewieziono do Lecznicy Powiatowej w Chełmie. Sprawców przytrzymało.

Gdy cesarz dosiadzie białego konia... Abisynja przygotowuje się do wojny

Armia abisyńska otrzymała rozkaz o pogotowiu wojennym. Ludność męska w wieku od 15 do 80 lat ma być gotowa do pochodu na każde wezwanie. Nie jest to mobilizacja powszechna, która następuje dopiero wówczas, gdy cesarz dosiadzie białego konia i stanie osobiście na czele wojsk.

Wytwórnia sprzętu wojennego wzniesiona z rozkazu obecnego cesarza przed objęciem przezeń tronu, była od dłuższego czasu bezczynna, obecnie szybko doprowadza się ją do porządku dla uruchomienia. Roboty te prowadzone są w całkowitej tajemnicy i pilnie strzeżone.

Wśród misyj cudzoziemskich panuje niepokój: misje amerykańskie i angielskie przygotowują się do wyjazdu. Kupcy skarżą się na zastój. Popyt na funty szterlingi w bankach wzrasta.

Wzdłuż granicy północnej, tam, gdzie spodziewane jest natarcie włoskie, ludność wykopuje głębokie jamy, wzorowane na zasadzkach na dzikie zwierzęta. Jamy te przykrywa się darniną i liśćmi. W innych częściach kraju Abisyńczycy wnoszą, według własnych pomysłów, zasady przeciw samolotom włoskim.

Amerika nie zamierza mieszać się do sporu włosko-abisyńskiego

Według pogłosek podanych przez jedną z amerykańskich agencji prasowych rządu angielski i francuski mieli się rzekomo zwrócić do rządu Stanów Zjednoczonych o przyłączenie się do ewentualnej akcji państw europejskich przeciwko Włochom, o ileby akcja taka na mocy decyzji Rady Ligi Narodów powzięta została. Rząd Stanów Zjednoczonych miał na to odpowiedzieć, że jakkolwiek Ameryka pragnie gorąco pokojowego załatwienia zatargu włosko-abisyńskiego, to jednak nie zamierza w żadnej formie występować przeciwko którejkolwiek ze stron w sporze tym zaangażowanych.

Incydent na kolei abisyńskiej Coraz częstsze zatargi

Na jedynej linii kolejowej w Abisynji, idącej z francuskiego portu nad zatoką Adena, Dżibutti do stolicy Abisynji Addis-Abeba, dochodzi ostatnio do coraz częstszych zatargów pomiędzy abisyńską policją kolejową a podróżującymi.

Kuzynka Negusa agitatorka

W Nowym Jorku bawi księżniczka abisyńska, kuzynka cesarza Haile Selassie. Wygłasza ona odczyty w obronie Abisynji, na które przybywa tłumnie publiczność. Księżniczka Tamanya występuje w stroju narodowym, co łącznie z jej egzotycznym wyglądem budzi sensację wśród Amerykanów. Swoją podróż agitacyjno-propagandystyczną rozpoczęła księżniczka od Nowego Jorku, poczem zamierza objechać wszystkie większe miasta w Stanach Zjednoczonych, aby zjednać sympatię opinii amerykańskiej dla swej ojczyzny, zagrożonej najazdem włoskim.

Bunt marynarzy francuskich w Bilbao

Załoga parowca francuskiego „Toust” w porcie Bilbao zbuntowała się. Z pomocą władz hiszpańskich przywrócono porządek, kilku marynarzy aresztowano.

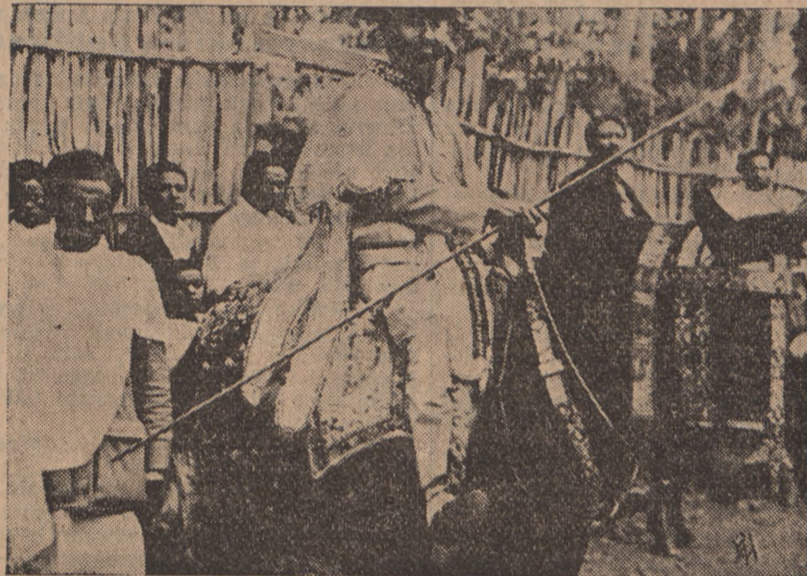
Nowy pretendent do tronu

W Stanach Zjednoczonych, w Oklahoma-City, pojawił się pretendent do tronu francuskiego. Kandydat do korony Burbonów, Francuz z pochodzenia, Louis Philippe Brosseau, pracuje jako robotnik w pralni parowej. Wystąpił on publicznie z oświadczeniem, że jest potomkiem Ludwika XVII, że znajduje się w posiadaniu dokumentów, stwierdzających prawdziwość jego pretensyj. Jeśli wierzyć opowiadanom Brosseau, udało się Ludwikowi XVII, ówczesnemu Delfinowi Francji, uciec przed pościgiem rewolucjonistów do Kanady, gdzie znalazł on przytułek i opiekę u duchownego Brosseau. Ze związku małżeńskiego między ostatnim z Burbonów a córką pastora Brosseau narodził się syn. Brosseau twierdzi, że tym synem jest właśnie on.

mi cudzoziemcami, przeważnie Włochami. Między innymi doszło w tych dniach pod Direadaos do ponownego ostrego starcia pomiędzy Włochami a abisyńską policją kolejową.

W związku z tem towarzystwo francuskie eksploatujące kolej z Dżibutti do Addis Abeba, zwróciło się do cesarza

Abisynji z wnioskiem powierzenia ochrony linii kolejowej na terytorjum abisyńskim urzędnikom narodowości francuskiej względnie innemu neutralnemu państwu. Urzędnicy abisyńscy zatrudnieni na kolei mają być niezwłocznie zwolnieni. Na wniosek ten nie otrzymano dotychczas odpowiedzi.

Jeden z generałów abisyńskich Dodjazmach Hapte Mikael przed przeglądem jego oddziałów w Addis Abebie.

Nowe dywizje włoskie wciąż płyną do Afryki Synowie i zięć Mussoliniego

Jutro odpłynie z Neapolu na okrętach „Atlanta” i „Saturnia” 6 tysięcy żołnierzy i oficerów dywizyj ochotniczych „23 marca” i „28 października”. Na okręcie „Saturnia” odpłynie sztab dywizji „23 marca” z generałem Bastico na czele.

Odjazd okrętu „Saturnia” będzie transmitowany przez radio.

W najbliższych dniach wyruszają z Gorycji do Afryki Wschodniej dwie

eskadry lotnicze — wywiadowcza i bombardująca. Przed wyjazdem książe d'Aosta przyjął rewję obu eskadr.

Galeazzo Ciano, zięć Mussoliniego, podsekretarz stanu do spraw prasy i propagandy oraz Vittorio i Bruno Mussolini udali się do Neapolu, skąd na pokładzie parowca „Saturnia” udadzą się do Afryki Wschodniej.

Jak księżę Walji jest strzeżony we Francji?

Następca tronu angielskiego, książe Walji, bawi obecnie na wywczasach we Francji. Ponieważ od czasu zamordowania króla jugosłowiańskiego Aleksandra, policja francuska obawia się nowych zamachów na życie przebywających we Francji rodzin panujących, książe angielski jest otoczony szczególną opieką. Mieszka na Riwierze, na półwyspie Juan, w pałacu lorda Chalmondley'a. Pałac ten jest zbudowany na niedostępnej skale. Jedyna droga do zamku prowadzi przez tunel, wybitny w skale. Agenci tajnej policji mają więc ułatwione zadanie, łatwo mogą kontrolować każdą

osobę wchodzącą do pałacu lorda Chalmondley'a.

Naokoło półwyspu we dnie i w nocy krążą lekkie łodzie motorowe marynarki wojennej, zaopatrzone w karabiny maszynowe i w reflektory, tak, że ze strony morza wylądowanie podejrzanych osobników jest zupełnie niemożliwe.

Ażeby jednakowoż umożliwić księciu wycieczki, francuskie władze bezpieczeństwa mają do jego dyspozycji specjalne auto z opancerzonym dnem i niezwykle szybką szalupę motorową, tak, że i z tej strony wszelka możliwość zamachu jest prawie wykluczona.

300-letni jubileusz poczty angielskiej

W ubiegłym tygodniu poczta angielska obchodziła 300-letni jubileusz swego istnienia. W sierpniu 1635 roku król Karol I zamianował Tomasza Witheringa „pocztmistrzem Anglii i Szkocji”, pod warunkiem, że nowy dygnitarz podejmie się „wyekspedować co sobotę z Londynu 26.000 listów”. Zadanie jego było jednakowoż ułatwione, bo nie żądano od niego gwarancji co do czasu, w którym listy miały dojść do miejsca przeznaczenia. Współcześni Anglicy byli

przekonani, że Witherings nie zdoła wykonać swego zadania i zrukuje się. Lecz ku wielkiemu zdziwieniu, listy nie tylko przybywały regularnie, lecz nowy pocztmistrz zorganizował nawet ekspedycję „Express” której listy podróżowały z szaloną wówczas szybkością siedmiu kilometrów na godzinę. Po kilku latach Witherings zarobił miliony. Dziś — po 300 latach — poczta angielska ekspeduje dziennie 20 milionów listów.

Dlaczego jest coraz mniej jaskółek?

Liczne grono przyjaciół ptaków alarmuje ostatnio opinię publiczną, coraz zwiększającym się ubytkiem jaskółek. Jak donosi jedno z pism niemieckich, otrzymawszy informacje od wybitnego znawcy życia ptaków, dr. Haenela, kierownika stacji ochrony ptaków, powodem najważniejszym jest olbrzymie wydrutowanie świata. Duża ilość poranionych jaskółek, przeważnie wskutek złamanych skrzydeł, wskazuje, że druty są bardzo niebezpieczne dla tych ptaków. Wielkie szkody w tępieniu jaskółek do niedawna powodowało łapanie ich w krajach południowych, szczególnie we Włoszech. Ostatnio wydane surowe prawo ochrony ptaków przez rząd włoski, zmniejszyło to niebezpieczeństwo. Jednak przeważnie wpływa na zmniejszenie się motoryzacja oraz nowoczesne budownictwo, wstrząs

wskutek przejazdów, prace motoru rolniczych maszyn, gładkie mury współczesnych domów, wszystko to niszczy gniazda jaskółek, względnie utrudnia budowanie gniazdek.

Sieci rybaków szwedzkich zniszczyła sowiecka łódź podwodna

Szwedzka agencja telegraficzna donosi, że na południe od wysp Alandzkich sieci rybackie rybaków szwedzkich zostały zniszczone przez łódź podwodną, jak przypuszczają, sowiecką. Zauważono także 4 kontrtorpedowce. Wysłano samolot i holownik dla sprawdzenia, czy okręty te znajdują się na wodach terytorjalnych szwedzkich.

U osób przygnębionych, wyczerpanych, niezdolnych do pracy, naturalna woda gorzka Franciszka Józefa pobudza obieg krwi, wzmacnia zdolność myślenia i chęć do pracy. Zalecana przez lekarzy.

Ranny pilot

Katastrofa awionetki Aeroklubu Warszawskiego

W dniu 25 bm. w czasie lotu ćwiczebno-go na awionetce Aeroklubu Warszawskiego, wskutek defektu motoru, uległ katastrofie pilot Klemens Prusak. Katastrofa wydarzyła się koło wsi Zagoścień pow. Radzyńskiego. Rannego pilota odwieziono do szpitala w Warszawie. Życiu jego nie zagraza niebezpieczeństwo.

Manewry jesienne

pułków niemieckich na Śląsku Opolskim

Odbywające się obecnie w powiecie strzeleckim na Śląsku Opolskim manewry jesienne niemieckich pułków śląskich, według informacji prasy niemieckiej, która w obszernych notatkach o nich donosi, przeniesione być mają po 8 dniach do powiatu nysańskiego na Śląsku dolnym. W manewrach bierze udział piechota z Wrocławia, kawalerja z Brzegu oraz artylerja z Świdnicy.

Rozpaczliwy stan finansowy oficerów i podoficerów w Czechosłowacji

Generał broni Vojtechovsky przyjął w czasie odbywających się właśnie czechosłowackich manewrów dziennikarzy, którym oświadczył, na ich zapytanie, że stan zdrowia żołnierzy jest bardzo dobry. Natomiast gorzej przedstawia się stan zdrowia oficerów i podoficerów zawodowych.

Gen. Vojtechovsky tłumaczy to tem, że finansowy stan korpusu oficerskiego jest krytyczny, a podoficerów zawodowych wprost rozpaczliwy. Ma to ujemny wpływ na ich stan zdrowia, a zwłaszcza na system nerwowy.

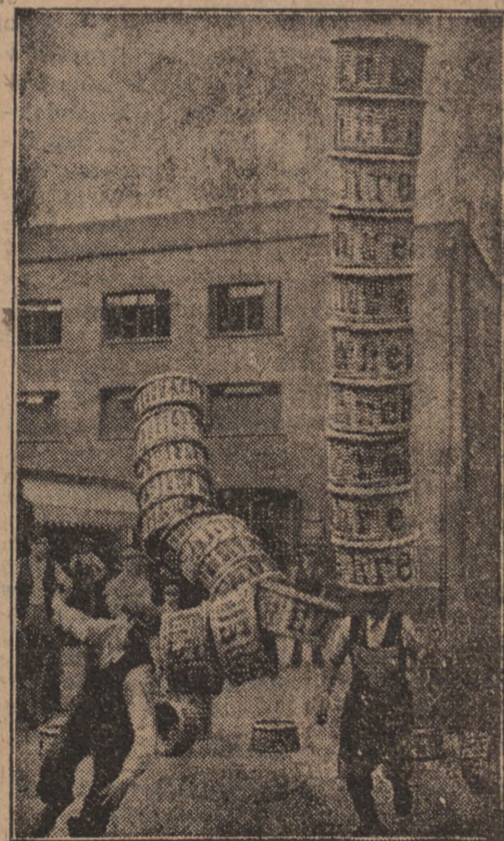
Bruki miejskie z wełny

Zabiegi, by zmniejszyć kryzys gospodarczy farmerów amerykańskich, doprowadziły przypadkowo do bardzo ciekawych rezultatów.

Oto jeden z uczonych, kierownik chemicznego instytutu badawczego związku rolników, Karol Frytsch, w Nashville, badając użyteczność wełny, stwierdził, że może się ona doskonale nadawać jako środek pomocniczy w budowie dróg. Specjalne zastosowanie może znaleźć przy budowie dróg asfaltowych, zmniejszając śliskość oraz tworzenie się rys w asfalcie. Koszta budowy, wedle obliczeń tego uczonego, wynosiłyby 5000 dolarów za jedną milę amerykańską (1,5 km).

Z uwagi na duże trudności sprzedaży wełny oraz istniejące wielkie zapasy, możliwość ulokowania wełny w tego rodzaju robotach przyniosłaby dużą ulgę amerykańskim farmerom.

Wyścigi tragarzy londyńskich

Londyńscy tragarze targowii urządzili w tych dniach tradycyjne wyścigi z koszami na głowie.

Sport i Kultura Fizyczna

Nr 54

Nasz tygodniowy Dodatek Sportowy

Rok VI

„Wpław przez Bydgoszcz” o puchar „Dnia Bydgoskiego”

Wspeniała rewja pływactwa bydgoskiego — Nienotowana dotychczas w Polsce liczba 243 zawodników na starcie — Impreza cieszyła się niezwykłym zainteresowaniem publiczności

Mimo obfitości imprez sportowych — niedziela wczorajsza upłynęła w Bydgoszczy pod znakiem pływactwa. Doroczny bieg pływacki „Wpław przez Bydgoszcz” o puchar „Dnia Bydgoskiego” zgromadził na starcie nienotowaną dotychczas w Polsce liczbę 243 pływaków i pływaczek, ściągając nad Brdę olbrzymie tłumy publiczności. „Wpław przez Bydgoszcz” o mistrzostwo miasta jest jedyną imprezą pływacką, dostępną dla szerokiej publiczności, dzięki czemu bieg ten całkowicie spełnia swój cel, przyczyniając się do popularyzacji pływactwa. Rzucone przed kilku dniami przez organizatorów hasło „masówek pływackich” znalazło wśród miłośników pływactwa bydgoskiego żywy odzew, czego dowodem stały wzrost liczby startujących w biegu. Żywe zainteresowanie, z jakim tłumy publiczności śledziły przebieg imprezy, świadczy, iż społeczeństwo Bydgoszczy coraz bardziej zdaje sobie sprawę ze znaczenia pływactwa jako popularnej, wprost niezbędnej dla pełnowartościowego człowieka umiejętności, pod względem swej wartości daleko wybiegającej poza ramy zakreślone przez sport.

Niedzielną „Wpław przez Bydgoszcz” rozpoczął się o godz. 12 w południe. Na pół godziny przed rozpoczęciem — nadbrzeżne bulwary Brdy oraz mosty Gdański, Bernardyński i na ul. Marszałka Focha obległy tłumy widzów, oczekujących momentu startu. Krótko przed godziną 12 przystąpił Bydgoskiego Towarzystwa Wioślarskiego opuściła kolumna zawodniczek i zawodników, którzy według podziału na kategorie udali się na miejsce startu.

Grupa zawodniczek oraz młodzież do lat 16 wystartowała z za mostu Gdańskiego na dystans 400 m. Piękna, chociaż nieco jesienna pogoda wpłynęła znacznie na frekwencję startujących, dodając imprezie malowniczości. Grupa zawodniczek i zawodników, przepływając pod mostem Gdańskim, gęsto „załadunione” przez widzów, wśród szpalery niezliczonych rzesz miłośników sportu wodnego zalegających bulwary, tworzyła efektowną całość.

Start zawodników powyżej lat 16, oraz grupy seniorów nastąpił z dwóch długich, specjalnie w poprzek portu ustawionych bariek z przed śluzy miejskiej. Meta dla wszystkich zawodników znajdowała się przy przystani Be-Te-Wu.

Olbrzymia ilość startujących, którzy dopiero w przeddzień biegu zgłosili w większości swoje uczestnictwo — zastała organizatorów niezupełnie przygotowanych do technicznego przeprowadzenia biegu. Z tych też względów komisja sędziowska, nie mogąc dostatecznie dokładnie ustalić pewnych przekroczeń regulaminu, jakich dopuściło się kilkunastu zawodników — dwa biegi unieważniła.

Wskutek tego orzeczenia nie mogło również nastąpić obliczenie ogólnej punktacji.

Sukces jeźdźców polskich w Rydze

Ryga, 25. 8. (PAT). W drugim dniu międzynarodowych konkursów hipicznych w Rydze ekipa polska osiągnęła świetne wyniki, zdobywając 6 nagród na 10 istniejących oraz puchar miasta Rygi. Kapitan Biliński na „Rabusiu” zajął pierwsze miejsce a na „Florku Siłczu” — czwarte, major Lewicki na „Duncanie” — piąte, a na „Kikimorze” siódme; por. Czerniawski na „Johnie” — szóste, por. Komorowski na „Ligji” — dziewiąte. Drugie i trzecie miejsce zajęli Niemcy, ósme i dziesiąte Łotysze.

Bieg kolarski Sokoła toruńskiego

W niedzielę odbył się w Toruniu bieg kolarski, urządzony przez Okręg IV Tow. Gimn. Sokół o puchar przechodni. Trasa, wynosząca 75 km prowadziła z Torunia przez Chelmą do Kowalewa i zpowrotem do Torunia. Zwycięzcą biegu był Kazimierz Jabłoński (Toruń), który przebył trasę w czasie 2 godz. 19 min., 2) Kościński Jan (Toruń) 2:19,2. Zeszłoroczny zwycięzca tego biegu Landmesse Jan (Toruń) znalazł się na trzecim miejscu w czasie 2:21. Na starcie stanęło 13 zawodników, bieg ukończył 10.

Tenisistów toruńskich inowrocławskich

Tenisistów toruńskiego Lawn Tennis Klubu rozegrali spotkanie towarzyskie z inowrocławskim Lawn Tennis Klubem, zwyciężając w stosunku 7:1.

W tym celu, iż przyznanie nagród przechodnich, m. in. pucharu wędrownego Redakcji „Dnia Bydgoskiego” za rozwój pływactwa w szerzący nastąpi dopiero po powtórzeniu zakwestionowanych biegów.

Jako pierwsi w poszczególnych kategoriach zawodników do mety przybyli:

W konkurencji młodzieży żeńskiej do lat 16: 1) Dulska, BKS, Wodnik, czas 7:04, 2) Domagalanka, Sokół — 1:08,8, 3) Duczyska, Wodnik — 7:14 sek.

W konkurencji pań powyżej lat 16: 1) Górska, Wodnik — 6:30, 2) Wojtyłówna, Sokół — 6:40, 3) Rusiecka Ewa, Wodnik.

Ogółem startowało w konkurencjach kobiecych 38 zawodniczek. Punktacja ogólna dla pań wynosi dla „Wodnika” 95 punktów, dla Sokoła — 92 pkt. Puchar przechodni organizatorów B. K. S. „Wodnik” zdobyła zatem drużyna „Wodnika”.

Konkurencja młodz. do lat 16 została unieważniona wskutek przekroczenia przez kilku nastu startujących przepisów regulaminu biegu. Z tych samych względów unieważniony został bieg zawodników powyżej lat 16. Zwycięzcą tego biegu członkowi Sokoła

III Zimniewiczowi, komisja sędziowska przyznała jednak jednomyślnie nagrodę wędrowną, zdobytą przez niego porażki (na własność), ze względu na to, iż zwycięstwo nie budziło żadnych zastrzeżeń. Trasę 1.100 m przebył Zimniewicz w czasie 15 min. 34,4 sek. Rekord tej trasy pozostaje dotychczas nadal w posiadaniu członka „Wodnika” Kazimierza Urbańskiego i wynosi 14 min. 36,8 sek.

W konkurencji seniorów (powyżej lat 25) I miejsce zdobył członek „Wodnika” — Bagrowski w czasie 20,26,2 sek., II miejsce Michalski („Wodnik”) w czasie 20,54,8 sek., III miejsce Zbigniew Kamiński („Wodnik”) w czasie 20,55,3 sek.

Punktacja biegu seniorów: Wodnik — 61 pkt., Sokół III — 5 pkt.

Ogółem w zawodach startowało 243 zawodników i zawodniczek, w tem K. B. S. „Wodnik” wystawił 151 zawodników (w tem 23 panie), „Sokół” III Bydgoszcz — 82 zawodników (w tem 15 pań), pozbawiając startowało 7 niestowarzyszonych, oraz trzech zawodników z Fordonu, K. S. „Ciszewski” i VII Bydgoskiej Drużyny Harcerskiej.

Mecz kolarski Polska—Niemcy

Zwycięstwo Niemców na pierwszym etapie

Warszawa, 25. 8. (PAT). Na stadionie Wojska Polskiego odbył się w niedzielę start do drugiego międzypaństwowego meczu kolarskiego Polska—Niemcy na trasie Warszawa—Berlin.

Na stadionie zebrała się liczna publiczność, która witała obie drużyny kolarskie. Przed startem w imieniu polskiego Związku Towarzystw Kolarskich okolicznościowe przemówienie wygłosił prezes pik. dypl. Gebel, który zakończył swoje przemówienie słowami: „Niech droga, wiedząca z Warszawy do Berlina będzie wielkim pomostem, łączącym dwa potężne narody przez rycerską walkę sportową”. Po przemówieniu odegrano hymn narodowy niemiecki. Następnie przemawiał prezes Niemieckiego Związku Kolarskiego Eggert, który na zakończenie wznosił trzykrotnie okrzyk na cześć Polaków. Z kolei odegrano hymn narodowy polski, poczem obaj prezesi wymienili propozycje pamiątkowe. Na starcie zawodnicy przejechali po torze dwa okrążenia i przedelfowali ulicami Warszawy do Chrzanowa, gdzie o godz. 12,05 nastąpił właściwy start do wyścigu.

Niezwłocznie po starcie po przejechaniu około 200 metrów Kielbasa złamał ramię. Po dwóch minutach pojechał on na rowerze

pożyczonym. W krótkim czasie doszedł do oczekującego go Wasilewskiego i obaj pojechali razem. Po kilku minutach Kielbasa pozostawił Wasilewskiego na szosie a sam złapał się przejeżdżającego auta, aby dogonić grupę czołową. Komisja bez dyskusji wycofała Kielbasę z wyścigu. Sprawa ta będzie miała dalsze konsekwencje i prawdopodobnie Kielbasa zostanie zdyskwalifikowany dożywotnie. Niemcy niezwłocznie po starcie zgrupowali się razem, prowadząc się nawzajem i stopniowo ale pewnie oddalając się metr po metrze od drużyny polskiej, która rozbija się na trzy grupy.

Według wiadomości z Łodzi, pierwszy etap biegu Warszawa—Łódź zakończył się zwycięstwem Niemców, którzy obsadzili cztery pierwsze miejsca wyścigu.

Pierwszym był Niemiec Wirtz w czasie 3 godz. 48 min. 12 sek., 2) Loeber — 3.48,12,2, 3) Weiss — 3.48,12,4, 4) Hauswald 3.50,52,2, 5) Napierała (Polska) — 3.51,29, 6) Zieliński (Polska) — 3.51,31,2, 7) Targowski, 8) Kruehl (Niemcy), 9) Hupfeld (Niemcy), 10) Kołodziejczyk. Ogólny czas drużyny niemieckiej wynosi 15 godz. 15 min. 28,8 sek., drużyny polskiej 15.33,42,22. Przewaga drużyny niemieckiej wynosi zatem 18 min. 13,4 sek.

Porażka zawodniczek polskich w Dreźnie Świetne wyniki Walasiewiczówny i Kwaśniewskiej

Lipsk, 25. 8. (PAT). W niedzielę na stadionie DSC w Dreźnie przy olbrzymim zainteresowaniu publiczności odbył się drugi międzypaństwowy mecz lekkoatletyczny pań Polska — Niemcy. Mecz zakończył się spodziewanym zwycięstwem drużyny niemieckiej w stosunku 60 i pół do 38 i pół.

Na trybunach obecni byli m. in. zastępca ambasadora Lipskiego konsul Rplitej Czudowski z Lipska z personelem polskiej władzy, liczni przedstawiciele niemieckich władz państwowych, komunalnych i sportowych. Wszystkie miejsca na trybunach wypełniła publiczność, wśród której było około 1000 widzów z kolonii polskiej.

Wyniki poszczególnych konkurencji były następujące:

200 metrów: 1) Walasiewiczówna 25,8, 2) Albus (Niemcy) 26, w skoku wzwyż: Niemka Kaun 155 cm.

80' m. przez płotki: Niemka Steiner 11,9, druga Elger 12,1, trzecia Frelwaldówna.

Do rzutu dyskiem przystąpiły Polki silnie stremowane. Nie wiodła Gackowskiej, która rzuciła stale w granicach 30 m. Wajsówna w drugim rzucie uzyskała najlepszy wynik dnia, który zapewnił jej drugie miejsce. Zwyciężyła bezapelacyjnie Mauermayer 47,12 przed Wajsówną 42,02.

Bieg na 100 metrów oczekiwany był z ogromnym napięciem przez publiczność.

Pomorskie regaty propagandowe

W niedzielę odbyły się w Toruniu na Wiśle ósme pomorskie regaty propagandowe z udziałem licznych klubów wioślarskich z Torunia, Bydgoszczy, Grudziądza i Włocławka. Bieg rozegrano na trasie 2000 metrów. Zwycięzcami w poszczególnych konkurencjach byli:

czwórki młodszy — BTW 6 min. 6 sek.

czwórki półwysigowe młodzieży na trasie 1200 m. — KW Toruń 3,57,4.

czwórki półwysigowe nowicjuszy — KW Toruń 6,23.

jedynki nowicjuszy — Kowalewski (Tow. Wiośl. Włocławek) 7 min. 4 sek., czwórki nowicjuszy — BTW (Bydg.), dwójki podwójne — startowała jedyna osada KW Toruń 6,27.

dwójki podwójne półwysig. — Graudenz Ruderverein 7,19.

czwórki półwysigowe — BTW 6,32.

jedynki bez ograniczeń — Iwański (Klub Wiośl. Toruń) 7,19.

czwórki bez ograniczeń — Klub Wiośl. Toruń.

Zawody lekkoatletyczne Bydgoszcz—Toruń

W niedzielę odbyły się w Bydgoszczy na stadionie Marsz. Piłsudskiego doroczne zawody lekkoatletyczne między reprezentacjami Torunia i Bydgoszczy o nagrodę wędrowną, ufundowaną przez prezydenta Barciszewskiego.

Zawody cieszyły się dużym powodzeniem i zakończyły się zwycięstwem Bydgoszczy w stosunku 111 $\frac{1}{2}$:84 $\frac{1}{2}$.

Konkurencje kobiece:

60 m.: 1) Donarska (Toruń) 8,5, 2) Ziółkiewiczówna (Bydgoszcz), 3) Narzyńska (Toruń).

100 m.: 1) Tykwińska (B) 13,9, 2) Narzyńska (T), 3) Donarska (T).

Skok wzwyż: 1) Lewandowska (T) i Romanowska (B) 1,35, 3) Kiernikowska (B), 4) uska (T).

Skok wdal: 1) Ziółkiewiczówna (B) 4,33, 2) Romanowska (B), 3) Donarska (T).

Dysk: 1) Lewandowska (T) 27,45, 2) Świętyńska (T), 3) Wnukówna (B).

Kula: 1) Rynkowska (T), 3,81, 2) Donarska (T), 3) Kiernikowska (B).

Sztafeta 4x75: 1) Bydgoszcz 42,6, 2) Toruń.

Konkurencje męskie.

100 m.: 1) Zieliński (B) 11,2, 2) Kocon (B), 3) Ribsleger (T).

200 m.: 1) Kocon (B) 23,4, 2) Wiśniewski (B), 3) Kurtz (T).

300 m.: 1) Titze (B) 2,05,9, 2) Osiański (B), 3) Kaźmierczak (T).

5000 m.: 1) Drogokupiec (T) 16,51,1, 2) Poliński (T), 3) Sternalski (B).

4x100 m.: 1) Bydgoszcz (Zieliński, Kocon, Zakrzewski, Wiśniewski) 46,1, 2) Toruń.

4x400 m.: 1) Bydgoszcz 3,46, 2) Toruń.

Skok wzwyż: 1) Wolski (B), 1,70, 2) Kociuszeńko (T), 3) Majtkowski (B).

Skok wdal: 1) Wolski (B) 6,61, 2) Zieliński (B), 3) Ribsleger (T).

Skok o tyczce: 1) Zakrzewski (B) 3,75 (nowy rekord Pomorza, pobit własny rekord dotychczasowy wynoszący 3,71), 2) Majtkowski (B), 3) Antoszewicz (T).

Dysk: 1) Majtkowski Roman (B) 34,66,

2) Relewski (T), 3) Sobiewski (T).

Oszczep: 1) Zieliński (B) 40,12, 2) Bławał (T), 3) Klimek (T).

Kula: 1) Rokowski (T) 12,27, 2) Padlewski (B), 3) Sobiewski (T).

Wręczenie nagród dokonał w zastępstwie p. prezydenta dyrektor PW i WF p. Matuszewski.

Piłka nożna

POLONJA — LEGJA 1:1

Warszawa, 25. 8. (PAT). Na stadionie W. P. rozegrany został w niedzielę mecz o mistrzostwo Ligi pomiędzy Polonią a Legią zakończony wynikiem nierozstrzygniętym 1:1 (0). Mecz stał na niskim poziomie. Na ogół Legja była lepsza, nie umiała tylko zdobyć się na skuteczne strzały. Sędziował p. Seeman. Widzów około 3.000.

WARTA — GARBARNIA 5:1

Poznań, 25. 8. (PAT). Niedzielną mecz ligowy między poznańską Wartą a krakowską Garbarnią zakończył się wysokim, ale zasłużonym zwycięstwem gospodarzy 5:1 (3:0). Warta przeważała przez cały czas. Garbarnia gubiła się często w hyperkombinacjach a atak jej strzelił rzadko i niecelnie.

POGOŃ — ŁKS 5:0

Lwów, 25. 8. (PAT). W niedzielę odbył się we Lwowie mecz ligowy Pogoni — ŁKS zakończony wysokim zwycięstwem Pogoni 5:0 (2:0). Mecz stał na nieszczytnym poziomie. Zwycięstwo Lwowian uznać należy za zasłużone, gdyż Pogon był lepsza pod bramką i wykorzystywała wszystkie możliwe kombinacje. Sędziował p. Romanowski. Widzów 3.000.

CRACOVIA — WARSZAWIANKA 4:1

Kraków, 25. 8. (PAT). W Krakowie na boisku Cracovii odbył się mecz ligowy między Cracovią a Warszawianką zakończony zwycięstwem Krakowian 4:1 (2:0). Do przerwy gra równorzędna, później Cracovia gra szczęśliwiej. Po przerwie widać więcej zrywy Cracovii.

POLONJA — SKODA (WARSZAWA) 1:1

W Bydgoszczy odbyły się na stadionie im. Marszałka Piłsudskiego zawody piłkarskie o wejście do Ligi między miejscową Polonią a drużyną Skody z Warszawy. Mecz zakończył się wynikiem remisowym 1:1 (do przerwy 1:0 dla Bydgoszczy). Bramki strzelili dla Polonii w 32 min. Kimmel, dla Skody w 70 min. Rosinek. Sędziował p. Ko-

TKS 29 — MAKABI (WARSZAWA) 4:0

W niedzielę rozegrany został w Toruniu mecz piłkarski pomiędzy drużynami warszawską Makabi a TKS 29 (Toruń). Mecz wygrała druż. TKS w stosunku 4:0 (0:0). Sędziował p. Stogowski. Widzów 600 osób.

W przedmeczku K. S. „Grafika” rozgromiła T. K. S. II w stosunku 9:1.

Wielka impreza pływacka „Dnia Pomorskiego“ w Toruniu

Imponujący przebieg wczorajszego „Wpławu wzdłuż Torunia“

Niedziela 25 sierpnia... Piękny dzień... letni? Nie, raczej wiosenny, bo pomimo kalendarza, kończącego lato dopiero za miesiąc, w powietrzu, zwłaszcza na wybrzeżu wiślanem czuć chłodek. Dzień więc byłoby najtrafniej nazwać jesiennym gdyby nie to, że wokół czuć wiosnę, kędy nie spojrzeć, tam uśmiecha się młodość, tętniąca warem krwi, pachnąca wiosenną radością życia!

A więc nie lato, nie jesień — ale wiosna, na całym wybrzeżu Wisły a szczególnie w Ośrodku Sportów Wodnych, tonącym od samego rana w żywych kwiatkach.

Od roku zdołał jego siedzibę pełne kolorowych roślin glicerydny i zielone. W górze rozlega się coraz perlisty śmiech z barwnego grona rozentuzjzmowanych zawodniczek „ucinających“, w oczekiwaniu na rozdanie czapek z numerami, rozmówki z otaczającymi je wieńcem zawodnikami.

Korzystamy ze sposobności, by zajrzeć na chwilę do Klubu Kajakowców. Szopa, mieszcząca łodzie, wsparta z frontu na szereg drewnianych korynckich słupów, wygląda równie barwnie, jak pełna kwiatów ciepłarnia. Tak biją z niej w południowym słońcu kolory 160-ciu kajaków: żółty, niebieski, czerwony, zielony, pomarańczowy...

Odczytujemy nazwy: „Toruń“, „Dybów“, „Jontek“, „Poleszuk“, „Tilikum“ i, oczywiście „Moniek“...

Półtorej setki przeszło kajaków! Toż to cała flotylla. Niedługo zabraknie szopy, trzeba ją będzie dobudować. Ale gdzie?

Rozmyślania na temat wspaniałego rozwoju toruńskiego Klubu Kajakowców przerywa nam „tuba...“ zwołująca zawodników i zawodniczki dla wysłuchania instrukcji. Śpieszymy tam, gdzie się gromadzą. Dokonywujemy przeglądu.

Ogorzałe twarze i barki, karnacje pleców i łądźwi jak ze spiżu. Niejeden i niejedna jakby zerwali się z piedestału w monarchijskiej Glyptotece lub z muzeum rzeźb na rzymskim Kapitolu. Podstuchujemy jakiegoś starszego pana:

— Patrz, patrz: Venus Kallipygos uciekła z Neopolu!
— Ktoby to myślał — do Torunia!
W tej chwili ktoś dorzuca z boku:
— Nie z Neopolu, lecz z Jugosławji...
— Ale obywatelka polska.
Nagle jakiś poruszenie w gromadce męskich zawodników:

— Co? trzech nie dopuścili?
Istotnie, komisja lekarska trzech kandydatów ze względu na stan zdrowia do udziału w zawodach nie zakwalifikowała.
— Chcą podobno płynąć na własne ryzyko.
— Ale to niedopuszczalne — dorzuca „fachman“.

Wreszcie opróżnia się teren, nikną gdzieś zawodnicy. Odjechali samochodami ciężarowymi na start. Zostają na placu Ośrodka Sportów Wodnych tylko zawodniczki denotujące się oczekiwaniem na swą kolej startu i całe zamienione „w oko“, gdy wkrótce rozrzucony na paruset metrowej długości front zawodników pruje naprzeciw nich fale wiślane.

Zgóry przyswila cwiąć słońce, wietrzyk łagodnie łaskocze obnażone plecy — pogoda na schwał wywróżona przez PIM'a, który widocznie wystarał się na ten dzień o protekcję u Pana Boga.

Tak rozpoczęły się wczoraj w Toruniu zawody pływackie o puchar przechodni „Dnia Pomorskiego“, noszące nazwę „Wpław wzdłuż Torunia“. Powodzenie tej atrakcyjnej imprezy było całkowite. Redakcja nasza z rana wydała bezpłatną ulotkę, zawierającą opis dotychczasowych dzieł „Wpławu“, program zawodów obecnych i spis uczestników. Ulotkę rozdano w tysiącach egzemplarzy, tak, że niemal każdy torunianin był w jej posiadaniu. To też od rana na Wiśle, wzdłuż trasy zawodów, gromadzić się zaczęły tłumy publiczności, pragnące obserwować emocjonujący przebieg imprezy.

CZYNOŚCI PRZYGOTOWAWCZE DO ZAWODÓW.

Zgodnie z programem o godz. 10 rano w Ośrodku sportów wodnych odbyła się zbiórka zawodniczek i zawodników, poczem o godz. 10,30 przystąpiono do badania lekarskiego. Badanie przeprowadzili pp. doktorzy kpt. Kowalski, por. Stogiera, ppor. Małeki i Krajewski.

Naogół stan zdrowotny zawodników okazał się dobry, tak, że z listy skreślono tylko trzech; zawodniczki zakwalifikowano wszystkie bez wyjątku.

POWITANIE GEN. THOMMÉE I RAPORT.

O godz. 12 w południe do Ośrodka przybył honorowy przewodniczący zawodów, Dowódca O. K. VIII p. generał Thommée.

powitany przez naczelnego redaktora naszego pisma p. Henryka Tetzlaiffa i kierownika „Wpławu“ p. red. Mielnikowa. W kilka minut później zarządono zbiórkę zawodników i zawodniczek. Wszyscy uczestnicy zawodów ustawili się w dwuszeręgi i wysłuchali instrukcji, której udzielił delegat Okręgowego Związku Pływackiego p. Bączyński. Następnie po wydaniu komendy „bacność“ p. Bączyński zaraportował p. gen. Thommée liczbę uczestników „Wpławu“, poczem p. generał przeszedł przed frontem i pozdrowił słowami: „Czołem pływacy!“ Głośne „Czołem, panie generale!“ zabrzmiało w odpowiedzi.

Przy pomocy Ośrodka stała już gotowa do jazdy motorówka Zarządu Dróg Wodnych „Nur“. Na niej zajęli miejsca pp. gen.

Thommée, pułk. Matzenauer, pułk. Klementowski, mgr. Schab, redaktor naczelnicy „Dnia Pomorskiego“ Tetzlaiff oraz szereg innych osób. Osobno w motorówce wyjechał na start komendant P. P. m. Toruń p. kom. Podgórski.

Zawodnicy tymczasem wsiedli do samochodów i udali się niemi wraz z komisją sędziowską w górę rzeki do miejsca startu. Po upływie pół godziny wszystko do startu było gotowe. Na pomoście, wybudowanym przez 8 Bataljon Saperów, ustawiono się 70 pływaków, oczekując w napięciu sygnału startera, którym był p. prof. Bojara.

Czynności głównego sędziego zawodów objął wyznaczony przez Związek trener pływacki p. Rychter, pozatem komisja sędziowska składała się z 9 osób.

Start

W chwili, gdy „Nur“ z honorowym przewodniczącym zawodów, p. gen. Thommée przybił do pomostu w miejscu startu, padła komenda: „Uwaga!“, a następnie strzał dał sygnał do rozpoczęcia „Wpławu“. Moment ten był natychmiast podany telefonicznie na całą trasę i ogłoszony przez megafony licznie zgromadzonej na brzegu Wisły publiczności.

Start odbył się niezwykle sprawnie, a siedemdziesięciu pływaków niemal jedno-

cześnie pogrążyło się w falach Wisły. Zaczęła się zacięta walka o pierwsze miejsce. Na przestrzeni dwóch przeszło kilometrów długości trasy, niejednokrotnie zmieniał się czołowy pływak, ustępując miejsca konkurentowi. Przez pewien czas prowadził znakomity pływak bydgoski Draeger, potem znów ktoś inny, aż wreszcie przed samą metą wysforował się naprzód młody zawodnik grudziądzki, zapisany na liście pod pseudonimem „Fala“.

Na mecie

Niedaleko miejsca romantycznych schadzek, w pobliżu popularnego w Toruniu „grzyba“ znajdowała się meta.

Potężne gazy, regulacyjnej główki wiślanej przedłużyli saperzy o kilkanaście metrów, budując solidny pomost na pontonach. O metr przed pomostem, między dziobami pontonów, pływały długie bale, powiązane w jedną linję prostą. One to właśnie były właściwą metą, miejscem do którego płynęli zawodnicy z całym wysiłkiem woli i z pełnym wykorzystaniem swych umiejętności sportowych — ile sił w ramionach, ile mocy w płucach i sercu. Kto pierwszy się dotknął bala — ten był zwycięzcą.

Około godz. 12,30 nadjechały samochody, wiozące komisję sędziowską, która przed paru minutami obserwowała moment startu. Na czele komisji — delegat Pomorskiego Okr. Zw. Pływackiego p. Bąkowski z Grudziądza i bawiący właśnie na Pomorzu trener pływacki z Warszawy p. Rychter. Kilka dyspozycji, jeszcze raz powtórzone instrukcje i — komisja gotowa do przyjęcia zawodników: sekretarze, stoją z boku z ołówkami i blokami w ręku, mierzący czas spoglądają na stopery.

Na brzegu Wisły — tłumy publiczności. Most Marszałka Piłsudskiego formalnie oblepiony widzami.

Nagle wylaniają się głowy zawodników,

Start zawodniczek

Zawody męskie są ukończone. Zmoczeni i wyczerpani zawodnicy udają się samochodami spowrotem do Ośrodka Sportów Wodnych, dokąd zawraca też „Nur“ z kierownictwem „Wpławu“ na pokładzie. Obecnie następuje druga część imprezy — zawody pań. Zawodniczki w liczbie 15 wchodzi na pokład „Nura“, który udaje się na wysokość górnika wojskowego i tu zatrzymuje się, stając burzą prostopadłe do brzegu.

Znowu komenda: „Uwaga!“ i pływaczki jednocześnie rzucają się do wody. W kilka chwil po starcie zarysowuje się już wyraźnie zdecydowana przewaga jednej z zawodniczek, która płynąc pięknym stylem, wysuwa się naprzód, stale zwiększając odległość pomiędzy sobą, a resztą pływaczek. O drugie miejsce natomiast toczy się zawzięta walka pomiędzy dwiema zawodniczkami, które idą równo, jedna obok drugiej. Po minięciu mostu im. Marszałka Piłsudskiego staje się rzeczą niewątpliwą, że pierwsze miejsce zdobędzie czołowa pływaczka nr. 4 — Torunianka Bylie Dąbrówka, dzieli ją bowiem od reszty już tylko 50 metrów odległości. Co do drugiego miejsca sytuacja nadal jest niewyjaśniona.

Torunianka zdobywa puchar

Jeszcze kilka minut, kilka ostatnich wysiłków i B. Dąbrówka chwytła żerdź mety. Oczy wszystkich skierowane są obecnie na parę, walcząca o drugie miejsce. Wreszcie walka się rozstrzyga, — jako druga dobiega do mety Judyta Piętrzakówna, jako trzecia Gerda Trenklówna. Dalej w szybkim tempie dobiegają pozostałe pływaczki.

Impreza dobiega końca. Jeszcze jedna zbiórka w Ośrodku Sportów Wodnych, podczas której kierownictwo „Wpławu“ ogłasza godzinę i miejsce rozdania nagród. Komisja sędziowska tymczasem rozpoczyna posiedzenie poświęcone ustaleniu szczegółowego wyniku zawodów.

Rozdanie nagród

Rozdanie nagród za „Wpław“ odbyło się wspólnie z rozdaniem nagród za odbyte w tym samym dniu regaty wioślarskie. W wielkiej sali kasyna podoficerskiego zgromadzili się licznie zawodnicy obu imprez.

Do obecnych przemówił p. gen. Thommée, podkreślając doniosłe znaczenie sportów wodnych, pływactwa, wioślarstwa i kajakarstwa zarówno w dziedzinie pielęgnowania kultury fizycznej, jak i w zakresie kształcenia hartu ducha

wśród młodzieży. P. Generali zaznaczył przytem, że kultywowanie i rozwijanie sportów wodnych przyczynia się do podniesienia obronności kraju, gdyż żołnierz musi być obyty z wodą, aby móc zwycięsko pokonywać różne przeszkody terenowe.

Zwracając się do nac. red. naszego pisma p. Tetzlaiffa, p. Generali wyraził pod adresem „Dnia Pom.“ uznanie za podjętą swego czasu i tak skutecznie realizowaną inicjatywę w dziedzinie propagandy sportów wodnych oraz podkreślił niezwykle sprawną organizację wczorajszych zawodów.

Następnie krótkie przemówienie wygłosił p. red. Tetzlaiff, dziękując p. gen. Thommée za wydatną pomoc przy organizacji zawodów, a pływakom i pływaczkom za gremjalny udział na starcie, poczem odbyło się wręczenie nagród zawodniczkom i zawodnikom, którego dokonał p. gen. Thommée.

Szczegółowe wyniki

Szczegółowe wyniki biegu przedstawiają się następująco:

ZAWODNICZY:

1. „Fala“ — W. K. S. Grudziądz — 19 min. 02,4 sek.
2. Wieczorek Sylwester — W. K. S. Grudziądz — 19 min. 07,2 sek.
3. Draeger Willi — Sokół III Bydgoszcz — 19 min. 09,6 sek.
4. Niecko Michał — W. K. S. Grudziądz — 19 min. 50 sek.
5. Wilichnowski Lucjan — O. M. P. Włocławek — 19 min.
6. Zieliński Jan — „Sokół“ Grudziądz.
7. Orzechowski — W. K. S. „Gryf“, Toruń.
8. Kontny Jan — „Sokół“ Grudziądz.
9. Więckowski Bronisław — „Sokół“ Grudziądz.
10. Sebart Józef — W. K. S. Grudziądz.
11. Szempisz Zygmunt — W. K. S. „Gryf“, Toruń.
12. Zieliński Stanisław Leon — niestowarzyszony, Inowrocław.
13. Karkau Alfons — „Sokół“ Grudziądz.
14. Krzemliński Antoni — „Sokół“ Grudziądz.
15. Zieliński Kazimierz — „Sokół“ Grudziądz.
16. Mende Tadeusz — niestowarzyszony, Toruń.
17. Czarniecki Tadeusz — W. K. S. Grudziądz.
18. Kowalski Karol — W. K. S. Grudziądz.
19. Mellin Franciszek — W. K. S. „Gryf“ Toruń.
20. Baracz Eugenjusz — P. C. K. Toruń.

ZAWODNICZKI:

1. Bylie Dąbrówka — W. K. S. „Gryf“ Toruń — 10 min. 11 sek.
  2. Piętrzakówna Judyta — W. K. S. Grudziądz (20 metrów za zwyciężczynią).
  3. Trenklówna Gerda — Klub Narciarski Chełmża.
  4. Brendelówna Janka — „Sokół“ Grudziądz.
  5. Chojnowska Gertruda — W. K. S. Grudziądz.
  6. Kirszówna Franciszka — „Sokół“ Grudziądz.
  7. Szumiłowska Gertruda — „Sokół“ Grudziądz.
  8. Ulmerówna Elfyda — niestowarzyszona, Toruń.
  9. Branecka Ola — W. K. S. „Gryf“, Toruń.
  10. Domówna Monika — „Sokół“ Grudziądz.
  11. Szumiłowska Marja — „Sokół“ Grudziądz.
  12. Brendlówna Urszula — „Sokół“ Grudziądz.
  13. Pliethówna Jadwiga — Wych. Fiz. Kobiet Pracujących, Grudziądz.
- Jedynie Więckowska Genia z „Sokoła“ grudziądzkiego bieg przerwała.

„U NAJSMTNIEJSZYCH LUDZI — RĄDJO RADOŚĆ BUDZI“.

Na ziemiach Pomorza

Kamień pamiątkowy narodów słowiańskich w Gdyni

Z zebrania Komitetu

Pod koniec tegorocznych wykładów w Kolegium Międzynarodowych Wykładów Akademickich, odbyło się w Gdyni **posiedzenie Prezydium Komitetu kamienia pamiątkowego narodów słowiańskich**, przy udziale prezesa Komitetu prof. dra Tadeusza Hilarowicza, sekretarki generalnej Komitetu p. Jadwigi Hilarowiczowej, zastępcy sekret. gener. p. K. Dmochowskiego i członka Prezydium p. dyr. Grzegorza Winogrodzkiego. Komitet ten istnieje od r. 1932 i ma na celu ustawienie w Gdyni kamienia pamiątkowego ku wspomnieniu tych **narodów słowiańskich, które niegdyś istniały, a które zginęły w walce z nawałą germańską**. W r. 1933 na skwerze Kościuszki odbyło się uroczyste zebranie przy udziale Polaków, Czechów, Słowaków, Jugosłowian i Bułgarów w obecności Komisarza Rządu m. Gdyni p. mgr. Franciszka Sokoła celem symbolicznego wyboru miejsca pod przyszły kamień-pomnik. Komitet ten od r. 1934 znajduje się pod egidą Zarządu Głównego Związku Wszechsłowiańskiego (obecnie: Związku Słowiańskiego), którego prezesem jest b. Marszałek Senatu

prof. dr. Juliusz Szymański, a wiceprezesami pp. prof. Hilarowicz, artysta Ignacy Dygas i b. naczelnik wydziału Ministerstwa Skarbu p. Władysław Oster. W Gdyni odbyła się konferencja prezydium Komitetu kamienia pamiątkowego z przedstawicielami gdyńskiego Oddziału Związku Słowiańskiego pp. Schmidtem i Dmochowskim w sprawie przejęcia dalszej akcji przez tenże Oddział gdyński.

Uczczenie pamięci Marsz. Piłsudskiego przez Okręg Pomorski Polskiego Czerwonego Krzyża

Uchwała Zarządu Okręgu Pomorskiego PCK. w Toruniu

Wykaz ofiar na „Pomorski Samolot Sanitarny im. Marszałka Piłsudskiego”, złożonych na ręce Zarządu Okr. Pomorskiego P. C. K. w Toruniu do dnia 5 sierpnia 1935, a następnie przekazanych do dyspozycji Komitetu budowy „Muzeum Ziemi Pomorskiej im. Marszałka Piłsudskiego” w Toruniu oraz Naczelnego Komitetu uczczenia pamięci Marszałka Piłsudskiego w Warszawie.

Z przeliczenia — 7713,32. Od pracowników umysłowych i Elekrowni obw. Pomorz. - Stocki Młyn sp. z odp. w Gdańsku Oddz. Pelpin 20,40;

Miejska Komunalna Kasa Oszczędności w Chojnicach 6,—; p. Kownacki — Stalarnia Wąbrzeźna 150,—; Polska Fabryka Ogniw Bateria „Bartosz” Sp. z o.o. Starogard 127,65; Szeftostwo Portyfikacji Grudziądz 8,60; Oddział P. C. K. Grudziądz powiat 3,80; Sąd Grodzki, Golub 2,30; Urząd Pocztowo-Telegr. Brodnica nad Drwęcą 5,65 Państwowy Zarząd Wodny, Chelmie 1,30; Pracownicy Zarządu Gminnego, Nowe 2,90; Specjalna Kasa Poborowa Sądu Grodzkiego, Nowemiasto 7,60; Stacja Radiotelegraficzna Nr. 5, Starogard 2,70; Urząd Skarbowy, Chojnice 3,—; Pp. Spółzowie i urzędnicy Sądu Grodzkiego, Wąbrzeźno 4,—; Komp. Telegr. 4 Dwy. Piechoty Toruń 2 4,40; p. Stanisław Sikowski, Toruń 5,—; Wojskowy Sąd Rejonowy, Toruń 1,65; Powiatowa Komenda Uzupelnień, Toruń 3,81; Państwowy Zarząd Wodny, Toruń 7,00; Urząd poczt. i telegr. Warlubie 5,20; Województwo Pomorskie — Komend. Wojew. Policji Państw., Toruń 3,15; p. Prezes Wojew. Sądu Administracyjnego, Toruń 3,—; Korpus Kadetów Nr. 2 w Chelmie 20,—; Sąd Grodzki w Kartuzach 6,60; p. Kierownik Sądu Grodzkiego, Starogard 12,43; Wojskowy Sąd Rejonowy, Grudziądz, p. kpt. K. S. Pytel Andrzej J.—; Urząd Sledczy, Toruń 9,80; Pomorska Elektryczna Krajowa „Gródek” Sp. Akc., Toruń 3,—; ks. Fibich Wilhelm, proboszcz ewang. OK, 8, Toruń 5,—; Okręgowy Zarząd Budownictwa Nr. 8, Toruń 26,15; Zarząd Gminy w Żukowie 2,90; 65 pułk piechoty w Grudziądz 3,30; personel Więzienia, Grudziądz 7,10; Erowar Kuntersztyn Sp. Akc., w Grudziądz 24,40; Więzienie w Grudziądz 19,14; Składnica Saperów Nr. 8, Toruń 3,30; plutnik 63 pułk piechoty, Toruń 7,58; Dywizjon Pomiarów Artylerji, Toruń 5,05; p. S. Temerson, Grudziądz — Rzeźnia Miejska 20,—; Elektryczna Obwodowa Pomorz., filja Pelpin 25,—; pp. urzędnicy Sądu Grodzkiego w Chojnicach 6,25; Urząd Skarbowy Akcyz i Monopoli Państw., Chojnice 12,30; pp. pracownicy Sądu Grodzkiego w Brodnicy 2,50; p. Kazimierz Bobowski, Bydgoszcz 10,—; Komenda Obozu Ćwiczeń, Grupa 18,90; Komenda Portowy P. P. Gdynia 5,30; plutnik 2 Bataljonu Strzelców, Tezew 2,30; Sąd Grodzki w Wicborku 4,70; Dowództwo Okręgu Korpusu Nr. 8, Kancelaria, Toruń 10,—; 4 Pułk Lotniczy, Toruń 5,—; Wydział Roln. i Reform Rolnych, Toruń 20,—; Składnica Mat. Intend., Toruń 6,70; Szkoła Handlowa Izby Przem.-Handl., Toruń 3,50; Komisarjat Główny Policji Państw. w Gdyni 12,25; Sąd wojew., Wydział Wojskowy, Toruń 2,10; Komisarjat II Pol. Państwowej, Toruń 4,70; Urząd Gminny, Świecie 30,80; Korpus Podoficerski i Bat. Strzel. Chojnice 4,90; Więzienie w Chojnicach 9,70; Szkoła Podoficerska Piechoty dla młodszych Nr. 2, Srem 3,25; Szkoła Podoficerska Zawod. Artyl., Toruń-Rudak 109,60; Urząd Skarbowy, Toruń 7,62; Kadra 8 Dyonu Taborów, Toruń 0,85; Izba Skarbowa, Grudziądz 34,—; Urząd Gminny w Lubichowie pow. Starogard 8,40; Oficerowie i Podoficerowie Wojsk. Więzienia Sledczy Nr. 8, Grudziądz 5,50; Urząd Gminy, Bydgoszcz 3,—; Wąbrzeźno 3,70; Prokuratura Sądu Okręgowego w Gdyni 2,70; Sąd Grodzki w Gdyni 7,05; D-to 16 Dywizji Piechoty w Grudziądz 15,90; Sąd Grodzki w Grudziądz 6,50; Korpus Ofic. Baonu Morskiego, Wejherowo 20,—; Komunalna Kasa Oszczędności pow. Toruńskiego 5,—; Fabryka Drożdży w Tezewie 20,—; od pracowników fabryki Drożdży w Tezewie 21,—; p. Grabański i B. Stopowski, fabryka Monopoli Państw. w Toruniu 9,70; Toruński Młyn i Monopoli Państw. w Toruniu 9,70; Urząd Skarbowy Akcyz bryka listew, Czersk 10,—; Urząd Skarbowy Akcyz Parowy Leopold Rychter, Toruń 200,—; plutnik 18 pułku ułanów w Grudziądz 3,90; Sąd Grodzki, Sepolno 1,30; Dyon Artylerji Przeciwlotniczej, Toruń 7,52; pp. urzędnicy Wydziału Społeczno-Politycznego Urz. Woj. Pomorskiego 19,30; Komenda Obozu Ćwiczeniowego, Podgórz k. Torunia 5,70; Firma Pedab Toruń 10,—; Państwowy Monopol Spirytusowy, Starogard 10,70; Sąd Okręgowy w Chojnicach 5,—; Posterunek Pol. Państw. w Lubawie 2,70; Prywatne Gimnazjum Koeduk. im. Goethego z niem. język. naukami w Grudziądz 22,—; Herzfeld & Victorius Sp. Akc., Grudziądz 138,20; Cukrownia Mełno Sp. Akc. w Mełnie 250,—; Stow. Rodziny Urzędniczej Kolo Adm. Ogólniej, Toruń 50,—; Kasa Sądu Grodzkiego w Tucholi 2,95; plutnik 63 p. p., Toruń 16,50; ks. prob. Sarnowski, Serock 3,50; Szkoła Strzel. Artylerji, Podgórz 7,40; p. Wójt Gminy Bystraw Michał Fine, Bystraw 29,80; Bank Ludowy Sp. Kred. z odp. nieopier., Nowemiasto nad Drwęcą 27,—; 66 pułk piechoty w Chelmie 5,25; 65 pułk piechoty, Grudziądz 5,60; Korpus Podof. Baonu Morskiego, Wejherowo 21,—; Komisarjat i Główny Pol. Państw. Toruń 10,—; Zarząd Miejski w Chelmie 7,05; Oddział P. C. K. Brodnica 1,90; Dowództwo 4 Dywizji Piechoty Toruń 5,—; Sąd Grodzki, Skarszewy 3,30; Zarząd Gminy Krotoszyn pow. Lubawa 12,20; Podkwatermistrz II B. 67 p. p., Toruń 2,18; p. Leon Kuczyński, Toruń 50,—; Pomorska Elektryczna Krajowa „Gródek” Sp. Akc., Toruń 4,—; Posterunek Pol. Państw. pow. lubuskiego, Radomno 1,40; p. Burmistrz miasta Radzyna Pomorskiego 29,40; Wyższy Urząd Ubezpiecz. Wojew. Pomorskiego 13,—; p. Wójt Gminy Stara Kiszewa 22,50; pp. pracownicy Myna Lubieckiego w Lubiezu 25,—; Komunalna Kasa Oszczędności m. Torunia 7,80; 65 pułk piechoty, Gniez 5,85; Zarząd Gminny w Skórczu 7,—; p. M. S. Leiser, Toruń 150,—; Sąd Grodzki w Pucku 3,60; Państw. Seminarjum Żeńskie, Toruń 4,10; Korpus Oficerski 64 p. p., Grudziądz 10,—; P. K. P. Stacja Nyszet 2,—; P. K. P. Stacja Sieraków 1,70; Fabryka Surowej Tekstury M. Droste w Tezewie 10,—; Posterunek Pol. Państw. Krotoszyn 1,30; ks. prob. Wincenty Kalitowski, Mroczno-Pomorz 8,50; Posterunek Pol. Państw. w Rodzom 0,40; personel firmy M. Droster, Tezew 3,—; uczniowie gimnazjum biskupiego, Pelpin 19,39; Korpus podof. zawod. 64 pp., Grudziądz 5,—; 16 pułk art. lekkiej, Grudziądz 9,30; 16 pułk art. lekkiej, Grudziądz 5,30; Do przeliczenia — 10,207,02.

(Dalszy ciąg nastąpi).

Cukiernia TORUN „EUROPEJSKA” Kawiarnia Szeroka 29.

Podaje do wiadomości, iż

lokal będzie zamknięty

od dnia 26 do 31 VIII. 35 r. z powodu remontu.

7489 **Właściciel.**

Elewator zbożowy i przechowalnia owoców w Gdyni

tematem obrad podkomisji Min. Rolnictwa

W związku z projektem przydzielenia pewnych kwot na inwestycje w rolnictwie, przy komisji popierania obrotu produktami rolniczymi Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych powstała podkomisja inwestycyjna z podziałem na trzy sekcje w zakresie mleczarstwa, elewatorów i śpichrzów zbożowych, oraz chłodnictwa.

Do poszczególnych sekcji wpłynęły wnioski o przyznanie sum na konkretne inwestycje w rolnictwie, w szczególności na budowę **elewatora zbożowego w Gdyni**, elewatora-śpichrza iniarzkiego w Wilnie, 61 śpichrzy zbożowych terenowych, chłodni w Warszawie, chłodni-przechowalni owoców w Łodzi, chłodni rybackiej w Pińsku, suszarni owoców na Podolu, **przechowalni owoców w Gdyni** i Poznaniu, centralnej hali targowej z chłodnią w Poznaniu, rzeźni i chłodni dla drobiu, smalcowni i t. d. oraz na rozbudowę

mleczarstwa spółdzielczego, a więc na budowę odpowiednich lokali dla pomieszczeń i urządzeń mleczarskich, na mechanizację mleczarni, na utworzenie zlewni mleka, na serowalnię, na pobudowanie odpowiednich studni przy mleczarniach.

Wobec tego, że zgłoszone projekty inwestycyjne przekraczają ramy możliwości finansowych, będą one jeszcze przez komisję rozpatrywane pod kątem ich celowości. Inwestycje rolnicze będą miały m. in. wielkie znaczenie dla ruchu spółdzielczego; gdyż w zakresie np. mleczarstwa bezpośrednio podniosą i udoskonalą działalność samych spółdzielni mleczarskich. Śpichrze zbożowe usprawnią i rozszerzą działalność spółdzielni rolniczo-handlowych w zakresie zbytu zbóż, suszarnie i przechowalnie owoców, rzeźnie i chłodnie dla drobiu — pozwolą na rozbudowę w tych dziedzinach.

Przedstawiciele portu królewieckiego w Gdyni

Onegdaj przyjechali z Królewca do Gdyni przedstawiciele służby technicznej portu królewieckiego, pp. **Max Oppendowski i Karl Eberhardt**. Wymienieni złożyli wizytę w Urzędzie Morskim, a następnie zwiedzili port i jego urządzenia. poczem udali się w dalszą podróż do Szczecina.

O szanowanie osobliwości flory nadbałtyckiej

Institut Badawczy Lasów Państwowych, Liga Morska i Kolonjalna, Liga Ochrony Przyrody, Związek Leśników R. P. rozpowszechnili ostatnio na wybrzeżu masowo, zwłaszcza na półwyspie helskim odezwę do turystów i letników, wzywającą do poszanowania osobliwej roślinności polskiego morza, wzmacniającej wydmę półwyspu i wogóle wybrzeże. Odezwa odnosi naogół mały skutek, gdyż odjeżdżający letnicy nadal całemi pękami wywożą mikołajek, groszek nadmorski i wychmurzycę piaskową. Ochrona wspomnianych roślin przewidziana jest w ustawie o ochronie przyrody, więc niszczenie ich grozi odpowiedzialnością.

Wykopaliska w pow. choińskim

W miejscowości Glihno, powiat choiński, przy robotach ziemnych napotkano na stare grobowce, w których wykopano kilka urn kamiennych z popiołem i szczątkami kości ludzkich. Teren wykopaliskowy jak i odnalezione urny zostały zabezpieczone do przybycia komisji archeologicznej.

Nieszczęśliwy wypadek przy pracy w porcie gdyńskim

Dnia 23 bm. na nabrzeżu holenderskim podczas wylądowywania pirytów ze statku norweskiego „Tortugas” uległ poważnemu stłuczeniu lewej nogi robotnik portowy Augustyn Pietryński. Karetka pogotowia odwoziła go do ambulatorjum portowego, gdzie udzielono mu pierwszej pomocy.

Nowy rekord przeładunku tygodniowego w Gdyni

W jednym z ostatnich tygodni od dn. 5 do 11 sierpnia br. ogólny przeładunek portu gdyńskiego osiągnął **rekordową cyfrę 189.322,1 ton**, z czego na wyladunek przypada 24.477,8 ton, a na załadunek 164.844,3 ton. Poprzedni rekord przeładunku tygodniowego wynosił 179.108,8 ton (za okres od 25 do 31 marca br.).

Kto się spóźnił

z odnowieniem przedpłaty u listowych może uiścić wpłatę w najbliższym urzędzie wzgl. agencji pocztowej.

Zimna krew lotnika uratowała go od niechybnej śmierci

Skok ze spadochronem z płonącego samolotu

W ubiegłym tygodniu wydarzyła się w Grudziądz **katastrofa lotnicza**, która cudem tylko nie pociągnęła za sobą śmierci lotnika.

Rychłym rankiem wystartował z lotniska grudziądzkiego do lotu ćwiczebnego pil. obs. por. **Kazimierz Barski** z 4 p. lotn. w Toruniu. Lotnik wzbił się wysoko w górę i szybował czas jakiś majestatycznie w powietrzu. Ponieważ jednak lot ćwiczebny połączony jest z akrobacjami, lotnik rozpoczął wykonywanie ich. W tym momencie jednak zauważył jakiś defekt w motorze, nim zdążył wylądować zapalił się zbiornik. Płomień ogarnął lotnika i osmalił mu twarz. Widząc, iż w walce z ogniem nie

zwyccięży, lotnik śmiałym ruchem odpiął pasy i wyskoczył z samolotu. Czas był najwyższy, gdyż samolot stanął obrazu w płomieniach.

Śmierć zajaśniała jednak poraz drugi w oczu lotnika. Spadochron odmówił posłuszeństwa. Lecąc w prześpać, śmiały lotnik ani na chwilę nie stracił zimnej krwi, lecz usiłował nadal zmusić go do posłuszeństwa. Wreszcie gdy już stracił prawie nadzieję, spadochron rozwinął się i pozwolił lotnikowi szczęśliwie wylądować na ziemię. Szczęśliwie, bo przy lądowaniu odniósł tylko lekkie obrażenia nóg, opadając w pobliżu samolotu, który w międzyczasie runął na ziemię.

Śmierć 6-letniego chłopca w nurtach Brdy

Wczoraj, w niedzielę w godzinach przedpołudniowych utonął w Brdzie w pobliżu ul. Wrocławskiej w Bydgoszczy **6-letni Antoni Kaczmarek**, syn zam. przy ul. Grunwaldzkiej 45 mechanika zatrudnionego w Polskiej Akcyjnej Spółce

Telefonicznej w Bydgoszczy. Chłopca po krótkich poszukiwaniach z wody wydobyto, jednak próby przywrócenia go do życia spęzły na niczem, gdyż przeżywał on w zdradzieckiej topieli około 20 minut.

Organizacja zbytu ryb słodkowodnych na Pomorzu

Rybacktwo słodkowodne na terenie Pomorza stanowi bardzo poważny dział gospodarki rolnej. Jednak ani produkcja, ani tembardziej handel rybami nie był dotychczas odpowiednio zorganizowany, co wpływało ujemnie na rentowność produkcji.

W związku z powyższem Izba Przemysłowo-Handlowa w Gdyni wraz z Izba Rolniczą w Toruniu przystępują obecnie do **znormalizowania produkcji i zbytu ryb słodkowodnych**. Pierwszym krokiem ku temu ma posłużyć ujęcie w ramy organizacyjne zarówno hodowców ryb jak i kupiectwa rybnego.

Do utworzenia takich organizacji już przystąpiono.

Dzięk

w Toruniu

Poniedz.
26
sierpnia

Kalendarzyk rzym.-Kat.

Poniedziałek: M. B. Czesłoch. — Wtorek: Józefa Kal.

DZIEJE APTEK

Dziś i jutro dyskuruje w Śródmieściu Apteka pod Orłem, Rynek Staromiejski; na Bydgoskim Przedmieściu: Apteka św. Anny, ul. Mickiewicza 98 (od godz. 22 do rana); na Mokrem: Apteka pod Łabędziem, ul. Kościuszki (od godz. 22 do rana).

TEATR ZIEMI POMORSKIEJ

— Dziś — teatr nieczynny.

REPERTUAR KIN

MARS: „Pat i Patachon jako jazzbandziści”.
LIRA: „Piotrus” z Franciszką Gaal.
SWIATOWID: Do środy włącznie kino zamknięte; otwarcie sezonu w czwartek.
ARJA: „Katusza” i „Światło w ciemności”.

Informator dla przyjezdnych w Toruniu

Rekomendujemy restauracje i Kawiarnie

Dwór Artusa, tel. 19-62. Restauracja o najwykwintniejszej kuchni na Pomorzu pod kierownictwem znakomitych kuchmistrzów wydaje na miejscu i do domu znakomite potrawy na wesela, rauty, przyjęcia. Smaczne i obfite obiady i kolacje. Sale pięknie odrestaurowane na zebrania, bale i zjazdy. W obiad matine, wieczorem dancing towarzyski. Ceny przystępne.

Restauracja „Do Gracjana”, ul. Szczytna róg Szerokiej, tel. 19-96. Poleca zdrowe domowe śniadania, obiady, kolacje znane ze swej dobroci. Fachowo pielęgnowane piwa, skora i rzetelna obsługa, ceny niskie. Nowocześnie urządzony lokal.

„Esplanada”, Telefon 1322. Najwykwintniejszy lokal w mieście, kawiarnia, restauracja, jedyny bezkonkurencyjny ciastnicy ogród: wydaje śniadania, obiady, kolacje na czystym maśle w domu i po za domem. Przyjmuje zamówienia na najwykwintniejsze potrawy po niskich cenach. Koncert codziennie od godziny 20-tej. W niedzielę i święta koncert w ogrodzie od godziny 17. Lokal czynny codziennie od rana.

„Satyr”, Restauracja i Bar, Łazienna 13, telefon 1938. Obiady, kolacje, jak również barowe porcje, pierwszorzędnej jakości — ceny niskie. Wieczorem dancing. Lokal odrestaurowany.

Najlepsza okazja kupna

B. Hozakowski, ul. Mostowa 28, tel. 1174 — Najlepsza i najtańsza herbata — Nasiona — Cebulki kwiatowe.
Schwenkgrub-Radjo, Łazienna 17, tel. 1665. Radjoodbiorniki, głośniki nowoczesnych typów, oszczędnościowe żarówki po rewelacyjnych cenach. Przyjmuje asygnaty.
Najstarszy i pierwszy Polski Zakład Optyczny, Franciszek Seidler, Toruń, Optyk i handlarz, obok poczty, Staromiejski Rynek 16. Telefon 1574. Dostawa dla kas chorych klinik ocznych i dla wojska.

Z miasta

— **Prywatna Pomorska Szkoła Muzyczna** ul. Mostowa 20 przyjmuje uczniów do klas fortepianu, śpiewu i skrzypiec. Informacji udzieli kancelarja od 10—12 i 16—18. 7422

— **Zapisy do Publicznej Szkoły Doksztalcącej Zawodowej Nr. 3 — Kupieckiej w Toruniu.** Do Publicznej Szkoły Doksztalcącej Zawodowej Nr. 3 Kupieckiej w Toruniu ul. Szpitalna 6 (obok kościoła św. Jakóba) przydzieleni są uczniowie i gońcy zatrudnieni w handlu i biurowości. PP. pracodawcy winni zgłosić swych młodocianych pracowników wspomnianych kategorii w kancelarji szkoły w czwartek, 5-go września r. b. o godz. 16.30. Rok szkolny 1935/36 rozpocznie się 5 września r. b. Nauka odbywać się będzie w poniedziałki i czwartki od godz. 16.30 do 20-tej.

li Bolesław i Błaże Gajtkowscy, Ernest Ritz
— **VI-cio klasowa prywatna szkoła powszechna Pomorskiego Towarzystwa Szkół Powszechnych w Toruniu** zawiadamia, że na nowy rok szkolny przyjmuje kierowniczką szkoły p. Eckmannowa, zamieszkała w Toruniu przy ul. Bydgoskiej 31, I ptr.

Starannie dobrany zespół nauczycielski zapewnia nadal należyte przygotowanie dzieci do gimnazjum.
Dzieci wszystkich klas korzystają z nauki języka francuskiego.

Urządzenia szkolne odpowiadają pomimo zmiany lokalu wymaganiom nowoczesnej higieny szkolnej.

Termin rozpoczęcia nauki oraz adres szkoły podane zostaną odrębnym ogłoszeniem do wiadomości.

— **Bokserzy sekcji bokserkiej W. K. S. Gryf.** W poniedziałek, dnia 26 bm. o godz. 19.30 trening na sali bokserkiej przy ulicy Waży. Kierownik sekcji przyjmuje również na miejscu zapisy nowych członków.

— **Wpisy na kursy handlowe,** także wieczorne i na prywatne lekcje języka polskiego, niemieckiego, francuskiego i angielskiego, stenografii polskiej i niemieckiej i maszynopisma przyjmuje A. Wiśniewska, kierowniczką przyw. kursów handlowych, ul. Kopernika 7. II p. (7488)

— **Komisja dla rejestracji pojazdów mechanicznych** będzie urzędowała w Toruniu

w poniedziałek dnia 2 i w poniedziałek dnia 16 września w zwykłym lokalu.

— **Początek zajęć w przedszkolu „Rodziny Wojskowej”.** Stowarzyszenie Rodzina Wojskowa Koło w Toruniu, podaje do wiadomości, że zajęcia w przedszkolu na ul. Fałata 6 rozpoczyna się we wtorek, dnia 3-go września o godz. 9-tej. Zapisy przyjmuje się przy ul. Fałata w lokalu przedszkola codziennie od godz. 11—12.

Opłata miesięczna za jedno dziecko — 6 zł., za dwoje — 10 zł., od osób cywilnych 7 zł., za dzieci podoficerów — 3,50 zł.

Z ostatniego zebrania w świetlicy strzeleckiej Oddziału II. Specjal. Z. S. w Toruniu

Jednym z głównych celów Związku Strzeleckiego jest wychowanie Strzelca-Obywatela, świadomego swych obowiązków, wynikających z faktu, że jest obywatelem Państwa Polskiego.

Aby ta świadomość dojrzała, musi ona korzystać z wszelkich możliwych źródeł wychowawczych, które ją stwarzają, rozwijają i gruntują. Jednym z takich źródeł — obok pracy i książki — jest pogadanka oddziałowa, dająca w sposób przystępny szereg sprecyzowanych wiadomości o Państwie, społeczeństwie, gospodarstwie narodowym, umacniająca poszanowanie dla praw i urzędów państwowych, upowszedniająca świadomość misji dziejowej mocarstwowej Polski.

Mają wreszcie pogadanki stwarzać przywiązanie do polskiej tradycji dziejowej, tembardziej, jeżeli na tem podłożu opręć można znajomość spraw dnia dzisiejszego.

Mimo okresu wakacyjnego, oddziaływnego zwykle niższkwo na frekwencję członków w każdym skupieniu, mimo sezonu roboczego, **świetlica strzelecka Oddziału II Specj. Z. S. w Toruniu** napelnia się gwarem Strzelców, zbierających się na piątkowe zebrania.

1 września świętem sokolic toruńskich

Przy zakładaniu żeńskich Towarzystw Gimnastycznych „Sokoła” miano na uwadze nieuprawianie jednej gałęzi sportu, jak się to dzieje w niektórych klubach, lecz wykorzystanie całego szeregu ćwiczeń gimnastycznych i gier sportowych.

Na pierwszym miejscu stoją ćwiczenia wolne i na przyrządach. Po nich następują gry w siatkówkę, hazenę, tenis itp., wkońcu ćwiczenia lekkoatletyczne jak biegi i sztafety na rozmaite odległości, biegi przez płotki, skoki wwyż i wdał, rzucanie dyskiem oszczepem i granatem, pływanie i wiele innych ćwiczeń jak łyżwiarstwo, narciarstwo, które zastosować można i trzeba do miejscowych warunków.

Ta różnorodność ćwiczeń powoduje zrzeszanie się grona młodych niewiast, z których niejedna staje się mistrzynią i specjalistką w tej gałęzi, do której jej fizyczna siła, budowa ciała i zgrabność ją przystosowała.

Po dziś dzień zżyliśmy się wszyscy ze sportem, a uprawianie go wszędzie znajduje uznanie i poparcie. Gdyby nasze próbki wstały z grobu i widziały żeńska młodzież ćwiczącą, ogarnąłby je dreszcz zgrozy. Na-

Z URZĘDU STANU OBYWATELNEGO

W ciągu dnia 23 bm. w Urzędzie Stanu Obywatelnego zgłoszono następujące:

Urodzenia: lekarz Franciszek Krauze, syna; rytmownik Edmund Walczak, syna; mistrz piekarski Hieronim Dery, syna; kamieniarz Jan Dybowski, syna.

Śluby: stolarz Antoni Dąbrowski z Klarą Urbańską; mechanik-sofer Edmund Milde z Bronisławą Dybowską.

Zgony: Teresa Majewska, Inowrocław, lat 3; Wiktorja Słowińska z d. Woźniak, Batorego 69, lat 39; strzelec Kazimierz Sobczak, Bydgoszcz, 62 p. p., lat 23; Marjan Ciesiolka, Bydgoszcz, 61 p. p., lat 24.

NADBRZEŻE

Przy brzegu toruńskim w ciągu dnia 23 bm. wydładowano: 4 wagony węgla, 4 zboża, 3 maki i papieru; 1 desek, 1 artykułów drogerijnych; naladowano zaś 2 wagony maku.

STATKI

W dniu 23 sierpnia przepłynęły przez Toruń na trasach: Gdańsk—Warszawa statki „Witeź” i „Eleonora”; Tczew—Warszawa statki „Lubek” i „Halca”; Warszawa—Gdańsk statek „Mars”; Fordon—Warszawa statek „Batory”; Warszawa—Tczew statki „Mickiewicz” i „Belgia”; Toruń—Gdańsk holownik „Kozłowski” 4 berlinki (zboże i mąka); Gdańsk—Toruń holownik „Szopen” i berlinka (próba); Gdańsk—Warszawa holownik „Goplana” 6 berlinek (różne towary); Gdańsk—Toruń—Warszawa holownik „Pirat” bez holunku.

W ostatni piątek, 23 sierpnia, wobec zgromadzonych na takim zebraniu członków Oddziału, referent wychow. obywat. mgr. Wł. Karbownik, wygłosił pogadankę z cyklu „Wiedza o Państwie” p. t. „Rozwój władzy państwowej w Polsce”. Po objaśnieniu pojęcia „władza” oraz źródeł i warunków jej powstania, rozwinął prelegent na kanwie historii narodu ewolucję władzy państwowej w Polsce. Od wieków i starożytności w pierwowym Słowian (Polan), powstania i rozwoju władzy książąt słowiańskich, poprzez dzieje Jagiellonów, zmuszanych do coraz to większych ustępstw na rzecz szlachty i duchowieństwa, aż do elekcyjnych królów, o władzy tylko na papierze, ciągnęli się nie wywodów, przerwana brutalnym ciosem rozbiorów. Idą lata niewoli, aby wreszcie zbrojny porwy stworzył nową Polskę. W dążeniu o silną władzę, która zapewniła jasną przyszłość i uniemożliwiła nowe rozbiory — jakże piękna i potężna jest postać Komendanta, co silną prawicą ujął ster władzy, aby ją dźwiznąć aż do samej śmierci.

Strzelcy, dumni z zaufania, jakim organizację tę darzył zmarły Komendant, pójdą w pierwszym szeregu na każdym odcinku pracy, której wysilek przyczyni się do stworzenia silnej Polski.

W dniu 1 września toruńskie żeńskie Tow. Gimn. „Sokół” obchodzić będzie uroczystość poświęcenia sztandaru, a szersza publiczność nie omieszka naszym sokolicom w dniu tym okazać swoją sympatię i uznanie za ich dotychczasową pracę na niwie wychowania fizycznego. Czolem!

Obserwatorka.

„Otwarcie sezonu” w Tow. Polsko-Francuskim

Jak lato tegoroczne kończy się bezapelacyjnie, podobnie skończyć się muszą urlopy i campingi ludzi pracujących. Trzeba będzie troszeczkę czasu poświęcić sprawom kulturalnym, a do takich zaliczyć musimy i lingwistykę. Stowarzyszenie Polsko-Francuskie w Toruniu otwiera więc swoje podwoje dla nowych członków i z dniem 27 bm. o godz. 20 wznawia swe wieczory konwersacyjno-towarzystkowe, które w roku ubiegłym cieszyły się tak wielkim zainteresowaniem. Wieczory te spełniały należycie swoje zadanie, bowiem dyskusja na zebraniach odbywa się w języku francuskim i każdy może zabierać głos.

Dla zainteresowanych osób, które w języku francuskim Stowarzyszenie utrzymuje około 1000 tomów liczącą bibliotekę, zawierającą najciekawsze nowości z literatury francuskiej.

Pierwsze w tym sezonie zebranie dyskusyjno-konwersacyjne odbędzie się podobnie jak w roku ub., w sali hotelu „Polonia”.

Każdy, kto nie chce zapomnieć tego pięknego salonowego języka, którego przez tyle lat uczył się w szkole względnie przy pomocy kor. petytorów, powinien brać udział w zebraniach Stowarzyszenia Polsko-Francuskiego i korzystać z bogato zaopatrzonej w książki biblioteki francuskiej.

Kury w znowiu ze złodziejami przeciw policji

Przed sądem grodzkim w Toruniu stanęli Bolesław i Błaże Gajtkowscy, Ernest Ritz i Jan Radziuk, mieszkańcy Bywki w powiecie lipnowskim, oskarżeni o kradzież z włamaniem, dokonaną w czerwcu b. r. w zagrodzie rolnika Gotlieba Knodla w Silnie w powiecie toruńskim. Dostawczy się za pomocą wyjścia szyby z okna do mieszkania mieli oni skraść tam różną garderobę, bieliznę, żywność, wreszcie lejce, które znalezione u Radziuka posłużyły za punkt wyjścia do śledztwa.

Śledztwo to szło bardzo powoli, gdyż utrudniły je kury, zataraszy ślady złodziej pod oknem. Dopiero znalezienie owych lejc posunęło śledztwo naprzód, bo ów Radziuk zeznał, że kupił je od Błażeja Gajtkowskiego za... 3 złote.

Na zapytanie sędziego, czy tak niska cena nie wzbudziła w nim podejrzenia co do legalności posiadania ich przez Błażeja Gajtkowskiego, Radziuk wprost ducha oświadcza, że istotnie cena ta wydawała mu się zbyt niska, ale chętnie ze sposobności skorzystał, by lejce nabyć.

Ritz i Bolesław Gajtkowski nie o kradzieży ani o tej podejranej transakcji nie wiedzieli. To też ich sąd dla braku dowodów winy od odpowiedzialności uwolnił, skazując Błażeja Gajtkowskiego na rok więzienia i Jana Radziuka na 6 miesięcy.

Kury, pomimo że przeszkodziły śledztwu, co jest również karalne, wyszły tym razem, niewnie jak i Ritz z drugim Gajtkowskim, nietyłe obronną ręką, ile obronnym pazurami.

KINO „LIRA”
ul. Strumykowa 3.
Najwspanialszy i najweselszy twór kinematografii austriackiej w języku niemieckim.
Najdowodniejszą film wszystkich czasów!
PIOTRUS
W roli głównej najrozkoszniejsza trzpiotka ekranu, która podbiła serca wszystkich
Franciszka Gaal.
Najlepszy humor! Najweselszy dowcip
Doskonały nadprogram!
Początek o 5, 7 i 9. W niedzielę o 8, 5, 7 i 9-te

Wigilanki toruńskie
Cel uświęca... ośrodki sportowe

Jakkolwiek w życiu mamy mnóstwo pływaków politycznych, to przecież wczorajsi pływacy, którzy się ubiegali o wyróżnienie i nagrody w tradycyjnym biegu „wzplaw Torunia” o puchar „Dnia Pomorskiego”, z polityką nie mieli nic wspólnego. Niejedną z nich nawet nie ma prawa głosować do Sejmu. Ale każdy ma prawo do ubiegania się w szlachetnym sporcie pływackim o szacowną nagrodę „Dnia Pomorskiego”. To też zawody wczorajsze nie zawiódły. Pogoda była, jakby na złość pismom odeckim, urodziwa. Urodziwe były też i zawodniczki.

— **Może mi panie udzieli wywiadu?** — prosi jeden z młodszych kolegów redakcyjnych.

— **Wywiadów nie udzielamy.**

— **No, to w takim razie polirujemy sobie, jeszcze czas do startu.**

— **A, to co innego, tego nam nasze kierownictwo nie zabroniło.**

Spiker przez megafon zdaje relacje z tego, co się dzieje na Wiśle i w ośrodku nad brzegiem Wisły:

— **Zawodniczki przed startem flirtują dla dodania sobie otuchy!**

A ktoś dodaje:

— **Cel uświęca... ośrodek!** (es)

Z Toruńskiego Tow. Właścicieli Gospodarstw Ogródniczych

Wczoraj odbyło się pod przewodnictwem prezesa p. Szydłowskiego zebranie członków Toruńskiego Towarzystwa Właścicieli Gospodarstw Ogródniczych, na którym omawiano przedewszystkiem szczegóły, dotyczące zapowiedzianego trzydniowego pokazu oraz wysłuchano sprawozdania z prac już dokonanych. Przyjęto z wielkim uznaniem wiadomość, że Pan Wojewoda Pomorski Kirtiklis zaszczyca p. az przyjęciem nad nim protektoratu a także nie odmawia obietnicy dokonania uroczystego otwarcia go osobiście w dniu 7 września w Tivoli.

W dalszym ciągu obrad postanowiono i w tym roku premjować najpiękniej udekorowane okna i balkony na co przeznaczono 30 nagród w postaci kwiatów pokojowych, ogólnej wartości około 300 złotych. Komisja sędziowska rozpocznie swe prace już w tym tygodniu.

Drugą część zebrania poświęcono omówieniu Konstytucji i ordynacji wyborczej oraz uchwalono wziąć wraz z rodzinami udział w obecnym wyborach do ciał prawodawczych.

Z wycieczki Towarzystwa Śpiewu „Halka” i Bractwa Kurkowego w Podgórzu do Dybowa

W niedzielę, dnia 25 bm. ogólnie lubiane w Podgórzu Tow. Śpiewu „Halka” wspólnie z Kurkowym Bractwem Strzeleckim urządziło swoją doroczną wycieczkę letnią do lasów dybowskich.

Wyjazd nastąpił autobusem z rynku o godz. 13.30 oraz pociągiem ze stacji Kluczyki o godz. 13.39. Powrót odbył się koleją do stacji Kluczyki o godz. 18.43.

Na miejscu w Dybowie przygotowana była moc różnych wesołych niespodzianek, m. in. zabawa ogrodowa, wspólne gry oraz strzelania małokalibrowe na trzy stanowiska. Strzelanie odbywało się o cenne nagrody.

Wycieczkę przygrywała doborowa orkiestra a humoru do zabawy dodawał własny dobrze zaopatrzony bufet.

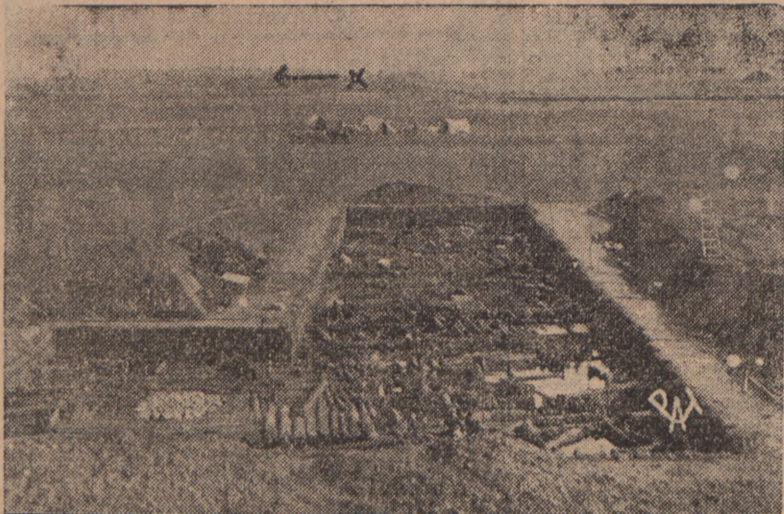
Wesoła córka Koryntu a smutny wyrok sądu grodzkiego

„Odkąd zniknęła, jak sen jaki złoty, usychał z bólu, umierał z tęsknoty” za swym portfelem z pieniędzmi i za srebrnym zegarkiem, zabranym mu podczas zaszuszenia wy-poczynkowego snu w jednym z pokojów Hotelu Rzymskiego przy rynku Nowomiejskim w Toruniu, niepocieszony po swej stracie, pan Bolesław Piasecki.

Ale od czego jest nasza dzielna policja, która wszystko widzi, wszystko słyszy, wszystko wie, wszystko z pod ziemi wygrzebie. Odnalazła ona po pewnym czasie niegodną kapłankę Astary w osobie panny Józefy Dąbkówny, która stanawszy przed sądem grodzkim w Toruniu, została wyeliminowana z życia publicznego na przeciąg 2-eh miesięcy, które spędzi z wyroku sądu w samotności aresztu.

Nowe znaleziska w osadzie bagiennej

Uwaga całego kraju skupiła się na półwyspie jeziora biskupińskiego, gdzie, jak wiadomo odkryto osadę bagiennej sprzed 2500 lat. Energiczne badania prowadzone są w dalszym ciągu. M. in. znaleziono ostatnio wielką ilość przedmiotów domowego użytku, ozdób kobiecych, broni, prymitywnych zabawek. Na zdjęciu — ogólny widok wykopu (w głębi namioty z ekspedycji), okazy ceramiki przedhistorycznej: naczynia gliniane, czerpaki, kubki, puhar.

Z całego kraju

OFIARA KATASTROFY MOTOCYKLOWEJ.

W sobotę nad wieczorem na szosie Poznań — Puszczykowo w pobliżu miejscowości Łęczyca zderzył się motocykl, kierowany przez 19-letniego Bozdana Jeszkego, syna radcy kuratorjum szkolnego w Poznaniu z wozem. Zderzenie było fatalne, gdyż Jeszke wpadł na dźwiel, który przebił mu dosłownie serce. Jeszke zginął na miejscu. Drugi pasażer, jadący z tyłu na dodatkowym siedelku motocykla został wyrzucony z siedelka i wpadł do przydrożnego rowu, nie odnosząc żadnych poważniejszych obrażeń. Z jadących wozem nikt nie został ranny.

BALKON RUNAŁ NA WIECUJĄCYCH SJONISTÓW.

Na podwórzu domu nr. 19 przy ul. Kupieckiej w Białymstoku odbywał się wiec sjonistów grupy Żabotyńskiego, na który przybyło kilka tysięcy osób. Przybyły z Warszawy mówca Klermann przemawiał z balkonu pierwszego piętra. W pewnym momencie załamał się nad nim balkon drugiego piętra, na którym znajdowało się kilka osób. Balkon ten runął na stojący w dole tłum, z którego 8 osób odniosło cięższe i cięższe obrażenia.

BALON „TORUŃ” WYLĄDOWAŁ POD CHELMEM.

W dniu 24 sierpnia o godz. 8,45 na wygonie obok wsi Strupin Duży Krzywicki powiatu chełmskiego, wylądował balon kuliści „Toruń”, pilotowany przez kpt. Hynka i por. Pomaskiego. Lądowanie odbyło się bez wypadku.

GROŹNY BANDYTA SASIN SCHWYTANY PRZEZ POLICJĘ.

Koło t. zw. Cichego kącika na Błoniach Krakowskich dwu wywiadowców policji nakłębło się na poszukiwanego od pewnego czasu bandytę Sasina, który ujrawszy zbliżających się do niego funkcjonariuszy policji, otworzył ogień rewolwerowy. W czasie starcia wywiadowca Tokarz został ranny w nogę. Przy dalszej wymianie strzałów ranny został również Sasin.

Wywiadowca Cieśla, przy pomocy 19-letniego Włodzimierza Turczyńskiego, aresztował bandytę, którego odstawiono do urzędu śledczego.

Bryczka pod kołami ekspresu

Dwie osoby zabite — dwie ranne

Na przejeździe kolejowym niedaleko stacji Sławie, gdzie wydarzyło już pięć nieszczęśliwych wypadków, doszło do nowej katastrofy. Przez niezabezpieczony przejazd przejechała bryczka cztery osoby, udające się na pogrzeb do Adamowa. Gdy bryczka znalazła się na szynach, nadjechał właśnie pociąg pośpieszny, zdążający z Poznania do Warszawy.

Pod kołami pociągu zginęła Bronisława Szramowa, a jej 20-letni syn Roman odniósł tak ciężkie rany, że zmarł w drodze do szpitala. Jan Karnelel i 20-letnia Regina Szczepankiewiczówna odnieśli ciężkie rany i odwieziono ich do szpitala. Bryczka uległa zupełnemu rozbiciu, jeden koń jest zabity, drugi zerwał uprzęż i zbiegł.

Szachowy turniej pań

Równocześnie z Olimpiadą odbywa się w Warszawie międzynarodowy turniej szachowy pań. Na zdjęciu u góry: Gizi Harum (Austria) i R. Gerlecka (Polska) i na dole: C. Skjörnsberg (Norwegia).

Nowa linia regularna połączy Gdynię z Klaipeda i Antwerpią

„Polska Agencja Morska” w Gdyni zgłosiła do Urzędu Morskiego nową linię regularną, utrzymującą stałą komunikację okrętową między portami: **Klaipeda, Gdynią i Antwerpią.**

Na linii tej kursować będą w odstępach tygodniowych 2 parowce norweskie „Barfrost” i „Rimfrost”, których odjazdy z Gdyni przewidziane są co środę.

Pierwszy statek tej linii zawinął do Gdyni już dnia 21 sierpnia br.

Strajk w fabryce pasmaterii

W bydgoskiej fabryce pasmaterii „Pasamon” przy ul. Promenada powstał w ub. piątek rano strajk robotników. Liczba strajkujących, przeważnie kobiet, wynosi około 150. Zatarg powstał na tle zaległości wypłat.

Jeden z właścicieli fabryki, p. Lewandowski, jest od pewnego czasu poważnie chory, co przypuszczalnie jest przyczyną chwilowych trudności przedsiębiorstwa.

Wielki pożar w Ryńsku

W Ryńsku w zabudowaniu właścicielki 90-morg. gospodarstwa wdowy Trawińskiej Stanisławy spaliła się stodoła, chlew z przybudówką i stajnią z oborą, wartości 12.000 zł. Ponadto spalił się na szkodę dzierżawcy tegoż gospodarstwa Pełkowskiego Wincentego stóg słomy, cały tegoroczny zbiór żniwny, narzędzia rolnicze i opał ogólnej wartości ok. 6.000 zł. Do dyspozycji władz sądowych odstawiono Trawińską Stanisławę i syna jej Kazimierza jako podejrzanych o umyślne podpalenie z zemsty.

Wieczory teatralne

Gościnny występ Jerzego Rolanda w „Stefku” Jakóba Deval'a w Teatrze Ziemi Pomorskiej.

Na początku sezonu widzieliśmy w „Stefku” w naszym teatrze początkującego aktora Kalinowicza. Chcąc nam dać porównanie sprowadziła Dyrekcja p. Jerzego Rolanda, który rolę tę grał w Warszawie kilkadziesiąt razy z wielkim powodzeniem. Czy można dwie tego rodzaju gry porównać, zdawałoby się wykluczone? A jednak obaj ci Panowie mieli swoje walory. P. Kalinowicz grał chłopca z lat t. zw. burzliwych, gwałtownego, wybuchowego, który odpowiada wiekowi chłopców z lat 14—16. P. Jerzy Roland trafił w ton właściwy młodzieży po wieku dojrzwania, budzenie się zastanawiania nad życiem, pewne wewnętrzne skupienie, brak zaufania, wszystko to przeprowadza artysta z wielkim skupieniem i delikatnością. Walczy z podświadomością budzeniem się męskości w sposób dyskretny tak, że uczynił Stefka znacznie miłszym do zniesienia stworzeniem.

W obsadzie naszej zaszły też pewne zmiany, a p. Stanisławska i p. Kopijowska odpowiedziały swemu zadaniu należycie, p. Stanisławska miała komizm wycieniowany, a p. Kopijowska szczerść, inne role bez zmian. Na niekorzyść zastąpiono p. Cybulskiego, p. Czesławskim. **S. Riess.**

ALICE DE PAYER

Przekład Karola Forda.

Król Stanisław Leszczyński

71)

Powieść historyczna

— Jako? — odparł jego najbliższy sąsiad. — Miał przecież wyruszyć z Brestu sześć dni temu... 25-go sierpnia! Byłoby doprawdy niesłychane, gdyby nie zdążył do 12-go września przybyć przez Gdańsk do Warszawy!

Ale jego rozmówca kiwał smutnie głową:

— Nie byłoby to niestety takie niesłychane. Droga morska jest długa — znacznie dłuższa, niż lądowa, a wiatry północne i północno-wschodnie są bardzo częste zwłaszcza latem. A poza tem widzisz... zbyt wielu ludziom zależy na tem, aby Stanisław się spóźnił. Czyż nie przesunięto już z tego powodu daty elekcji? Była przecież pierwotnie wyznaczona na dwudziestego...

Po tych przykrych słowach smutne milczenie zaległo dokoła. Helena skrzyżowała z cizy, aby krzyknąć:

— Hej tam! Proszę się śpieszyć! Proszę nam podać omlęt, zimne mięso i butelkę rońskiego wina...

Podczas gdy służba krzątała się dokoła, Stanisław szepnął swemu rzekomemu synowi do ucha:

— Jeśli rzeczywiście przesunięto datę na dwudziestego, nie mamy ani chwili do stracenia!

— W takim razie może wyruszylibyśmy jeszcze dziś na noc? — zaproponowała Helena odważnie.

Nie zdążyła jeszcze dopowiedzieć tych słów, gdy drzwi się otwarły i sir Reginald Thorncliff wszedł naturalnym krokiem, usiadł przy stoliku na uboczu i zniżonym głosem zamówił posiłek. Gdy przekonał się jednak o obecności króla i Heleny, wyszedł natychmiast.

— Niema już żadnych wątpliwości — pomyślała Helena. — To on. Musimy więc przyspieszyć bieg wypadków! Nie dziw się niczemu, ojcze — rzekła, zwracając się teraz w stronę Stanisława, który przed chwilą z wielką nieufnością przyglądał się temu podróżnikowi, którego ciągnęła zmiana stroju i fizjognomji nie mogła już w błąd wprowadzić. — Nie dziw się niczemu — powtórzyła — i bądź gotów do natychmiastowej dalszej drogi.

— Mości panowie! — rzekła głośno, zbliżywszy się do stołu, przy którym

młodzi Polacy kończyli wieczerzę. — Pragniecie zapewne, aby teść króla francuskiego był obrany królem Polski?

— Tak! — wykrzyknął z mocą młody student o rozumnym wyrazie twarzy, spoglądając zaciekawionym wzrokiem na tego przystojnego młodzieńca.

— Tak jest! — powtórzyli za nim inni.

— W takim razie trzeba koniecznie, abyście podróżnego, który przybył tutaj ostatni — wskazała stolik, który wybrał sobie sir Reginald Thorncliff — i który śledzi nas od Pont-a-Mousson, zaprosili do rozegrania z każdym partji kart, i to dość długiej...

— Zrozumiano! — odrzekł student.

Helena uśmiechnęła się, pewna, że Polacy domyślili się prawdy.

— Mój ojciec i ja musimy niestety natychmiast wyruszyć w drogę...

Młodzi Polacy rzucili przenikliwie, lecz dyskretnie spojrzenie w stronę ciemnego kąta izby, gdzie Stanisław z wielkim spokojem kończył posiłek.

Gdy Helena przekonała się, że angielski agent jeszcze nie powrócił, wyrzekła głosem majestatycznym, lecz zarazem pełnym nieopisanego słodyczy:

— Panowie, pokłońcie się memu ojcu. Byłby niepokieszony, gdyby miał wyruszyć w dalszą drogę, nie uściągawszy każdemu z was szlachetnej prawicy...

Rozegrała się wówczas wzruszająca w swej dyskretności wielkości scena w skromnej sali oberży „Pod białym rumakiem”. Każdy z młodych Polaków zbliżał się kolejno do króla i, nie mówiąc słowa, skłaniał się bardzo nisko nad ręką, którą Leszczyński wyciągał ze zwykłą sobie prostotą.

Wszyscy poznali w nim dawnego króla, zaciętego wroga Prusaków i Moskali.

Po skończonej ceremonji panna de Carbonnelles dodała jeszcze kilka słów, spoglądając uważnie w stronę drzwi wejściowych:

— Dziękuję wam, panowie. Zrozumieście mnie dobrze. Pozwólcie, że dodam jeszcze jedno polecenie. Dla waszego partnera — dobitnie podkreśliła te słowa — nie odjeżdżamy dziś w nocy. Wręcz przeciwnie nawet — jesteśmy bardzo zmęczeni i udajemy się na spoczynek. Zajmijcie wasz miejsce, panowie, bo partner lada chwila może nadejść...

Tymczasem jednak sir Reginald nie wracał. Nieobecność jego niepokoiła dziewczynę, aczkolwiek mogła być zupełnie naturalna, bo przecież gospodarz mógł mu powiedzieć, że rzekomy kupiec i jego syn zamówili pokoje na noc. Mimo to Helena postanowiła wyruszyć jak najprędzej.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

SILVA RERUM

zebrał i zestawiał Bolesław Busiakiewicz
KALENDARZYK HISTORYCZNY.
 Co się kiedy i gdzie wydarzyło?

23 sierpnia.

- 1443 Urodził się w miejscowości Baslo słynny humanista **Rudolfo Agricola**.
- 1769 Urodził się słynny francuski przyrodnik **Georges v. Cuvier**, zwany „ojcem anatomii porównawczej“.
- 1794 Ogłoszenie w m. Kościanie (Wielkopolska) **powstania Kościuski**.
- 1852 Umarł w Warszawie „pierwszy dziejopis naszej literatury“ — **Feliks Bentkowski**.
- 1854 Urodził się we Wrocławiu kompozytor **Maurycy Moszkowski**.
- 1859 Urodził się w Warszawie znakomity malarz i rzeźbiarz polski **Wacław Szymanowski** („Pochód na Wawel“, „Chopin“, „Suplikacje“).
- 1893 Umarł w Nałęczowie malarz-illustrator **Michał Elviro Androlli**.
- 1900 Urodził się w Wiedniu kompozytor współczesny **Ernest Krenell**.
- 1902 Umarł sławny malarz polski **Henryk Siemiradzki**, pochowany w „Grobach zasłużonych“ na Skatce w Krakowie.
- 1906 Dzieci polskie w Wielkopolsce odmawiają uczenia się religii w języku niemieckim.
- 1925 Umarł światowej sławy artysta srebrnego ekranu **Rudolf Valentino**.

24 sierpnia.

- I.
- 79 (naszej ery) Katastrofalne wskutek wylotu Wezuwiusza zasypanie miast **Pompei i Herculanium**.
- 1429 **Joanna d'Arc** (Dziewica Orleańska) oblega Paryż osaczony przez Anglików.
- 1555 Otwarcie pierwszego zboru dysydentów w **Koźminku**.
- 1572 **Noc św. Bartłomieja** (Rzeź protestantów we Francji).
- 1843 Król **Władysław IV** stawia w Warszawie na Krakowskim Przedmieściu **wielki pomnik-kolumnę**, poświęconą pamięci ojca swego — króla **Zygmunta III Wazy**.
- 1735 Urodził się ceniony i zasłużony mąż stanu i marszałek trybunału **Stanisław Nałęcz-Małachowski**, zwany „Polskim Arystydesem“.
- 1775 Urodził się w Kacku poeta i krytyk-pseudoklasyk **Ludwik Osiński**.
- 1778 Urodził się w Wielkopolsce filozof i matematyk **Józef Marja Hoene-Wroński**.
- 1856 Urodził się w Wiedniu kompozytor i dyrygent **Feliks Mottl**.
- 1864 Urodził się w Sigmaringen przyszły król rumuński **Ferdynand I**.
- 1896 Umarł w Grodzisku pod Warszawą znakomity historyk i heraldyk polski **Adolf Paniński**.

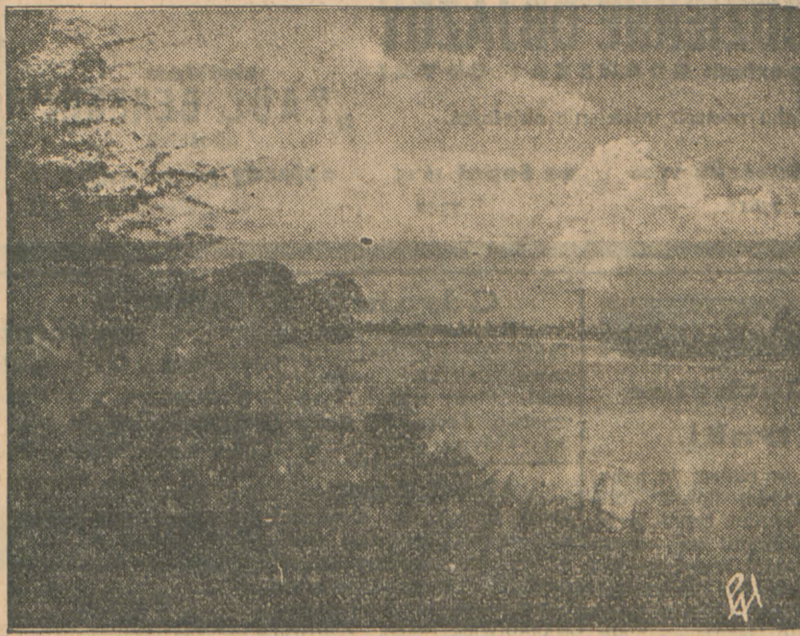
II.

Na pogrzebie marszałka **Małachowskiego** ks. **Józef Poniatowski** miał podobno wyrazić się w te słowa:
 „Jeszcze lat kilka, a nie będzie już u nas przed kim uchylić czapki...“

25 sierpnia.

- 1526 **Zygmunt Stary**, odziedziczywszy po śmierci ostatniego z książąt mazowieckich **Stanisława — Mazowsza**, wjeżdża uroczysto do Warszawy.
- 1590 Urodził się w Moskwie car **Iwan IV Groźny**.
- 1660 Groźny pożar m. **Gniezna** i tamtejszej katedry św. **Wojciecha**.
- 1776 Umarł słynny angielski myśliciel **David Hume**.
- 1807 Umarł w Końskowoli poeta **Franciszek Djonizy Książka**.
- 1845 Urodził się w Rympenburgu król **Ludwik II**, barwarski, mecenas sztuk.
- 1900 Umarł w Weimarze filozof niemiecki **Fryderyk Nietzsche**, rzekomo pochodzący z rodziny polskiej — **Nieckich**.
- 1920 Litwini zajmują m. **Wilno**.
- 1930 **Józef Piłsudski** staje — jako premier — na czele Rządu Rzeczypospolitej.

Z mało znanych widoków okolic Warszawy

Okolice Warszawy mają ustaloną złą opinię. Może dlatego, że nie są jeszcze dobrze poznane przez szersze rzesze. Nasze zdjęcie n. p. przedstawia rzadko odwiedzany przez wycieczkowiczów staw pod Czerniakowem, jak widzimy bardzo malowniczo.

Nowe władze „Polskiego Radja“

W dniu 21 sierpnia br. odbyło się Walne Zgromadzenie akcjonariuszy „Polskiego Radja“, pierwsze od czasu przejęcia pakietu większościowego akcji przez przedsiębiorstwo państwowe „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“. Walne Zgromadzenie przejęło bilans, rachunek strat i zysków za rok 1934/35 i uchwaliło wypłacić akcjonariuszom dywidendę w wysokości 9 proc.

Do Rady Nadzorczej wybrano następnie pp.: **Artura Śliwińskiego**, **Leona Barysza** — dyrektora Banku Gospodarstwa Krajowego; **Tadeusza Graffa** — dyrektora Państwowych Zakładów Tele i Radiotechnicznych; **prof. Janusza Groszkowskiego** — dyrektora Państwowego Instytutu Telekomunikacyjnego, **dyr. Feliksa Kwiatka** z Ministerstwa Przemysłu i Handlu, **mjr. Adama Paciorka** z Ministerstwa Poczty i Telegrafów, **dyr. Antoniego Repecko** — z Banku Handlowego, **dyr. Jana Sukiennickiego** — z Ministerstwa Poczty i Telegrafów. Poza tem z nominacji **Pana Ministra Poczty i Telegrafów** wchodzi w myśl statutu w skład Rady: **naczelnik Aleksander Iwanka** z Ministerstwa Skarbu i **inspektor Józef Poznański** z Ministerstwa Poczty i Telegrafów.

Do Komisji Rewizyjnej wybrano pp.: **senatora Jerzego Iwanowskiego**, **inspektora Stefana Manczarskiego** i **Jana Polczyńskiego**. Ponadto z nominacji **Pana Ministra Poczty i Telegrafów** wchodzi: **naczelnik Mi-**

czysław Skwarczyński z Ministerstwa Poczty i Telegrafów i **radca Bolesław Lipiński** z Ministerstwa Skarbu.

Na posiedzeniu Rady Nadzorczej, która się odbyła bezpośrednio po Walnym Zgromadzeniu, Rada ukonstytuowała się jak następuje: **prezes Rady — Artur Śliwiński**, **wiceprezes — Jan Sukiennicki** oraz **delegaci Rady do Zarządu poza Prezydium: prof. Janusz Groszkowski** i **naczelnik Aleksander Iwanka**.

Następnie Rada uchwaliła powierzyć Zarząd Spółki i zaangażować w charakterze **dyrektora naczelnego p. Romana Starzyńskiego**, dotychczasowego dyrektora Gabinetu Ministra P. i T.

W „Polskim Radjo“ żadnych dalszych zmian personalnych nie będzie

Wiadomości, jakie ukazały się na łamach szeregu dzienników o zakrojonych na szeroką skalę zmianach organizacyjnych i personalnych w „Polskim Radjo“, jak się dowiadujemy, są nieprawdziwe i na niczem nie oparte.

Kolportowanie fałszywych pogłosek na ten temat przyczynia się jedynie do wywoływania nerwowego nastroju wśród kilkuset pracowników tej ważnej placówki, która ze względu na swą rolę państwową i społeczną powinna pracować w atmosferze spokojnej.

Kolonje dla dzieci ewangelickich z Mazur Pruskich

Staraniem Polskiego Związku Zachodniego zorganizowane zostały kolonje dla 46 dzieci ewangelickich z Mazur Pruskich i z Działdowskiego. Dzieci przebywały w Ustroniu na Śląsku Cieszyńskim wśród rdzennie polskiej ludności ewangelickiej.

W czasie pobytu dzieci na kolonjach organizowano szereg wycieczek górskich, m. in. na **Barania**, **Czantorję** i **Równicę**.

W drodze powrotnej dzieci zwiedziły **Kraków**. Zwiedzanie **Krakowa** było żywą lekcją historii, kultury i potęgi Polski. Du-

żę wrażenie wywarła na dzieciach trumna ze zwłokami **Marszałka Piłsudskiego** w krypcie św. **Leonarda**.

Programy radiowe

Wtorek, 27 sierpnia

ROZGŁOSNIA WARSZAWSKA

6,30 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze“, 6,33 Póbitka do gimnastyki, 6,36 Gimnastyka, 6,40—8,20 Muzyka (płyty) z Poznania. W przerwie o godz. 7,20 Dziennik poranny oraz Pogod. sport-turyst. 8,20 Program na dzień bieżący. 8,25 Wskazówki praktyczne. 8,30—9,15 Przerwa. 9,15—9,30 Muzyka (płyty). 9,30—10,00 Transmisja z I-jej podróży S/M „Piłsudski“ z Triestu do Gdyni (Tr. z Triestu). 10,00—11,57 Przerwa. 11,57 Sygnal czasu z Warsz. Obs. Astr. 12,00 Hejnał z Wieży mariackiej w Krakowie. 12,03 Wiadom. meteorol. 12,05—12,15 Dz. połudn. 12,15—13,00 Muzyka salonowa (płyty). 13,00 Chwilka

dla kobiet. 13,05 Koncert w wyk. Ork. Wiktora Ty-chowskiego. 13,30 „Z rynku pracy“ 13,35—15,15 Przerwa. 15,15 Przegląd radiowy. 15,25 Wiadom. o ekspor-cie polskim. 15,30 Koncert z Katowic. 15,00 „Skrzyn-ka P. K. O.“. 16,15 Mussorgski-Ravel: Obrazki z Wy-stawy w wyk. Bostońskiej Ork. Symf. pod dyr. S. Kuszewickiego (płyty). 16,50 Codzienny odcinek pro-zy — „Legenda góralska“ — Kazimierza Przerwy-Tetmajera. 17,00 „Dla naszych letników i uzdrowisk“. Koncert z Wilna. 18,00 „Ptasie mleko“ — pogad-wygi dr. Juliusz Zweibaum. 18,10 Minuta poezji — wiersz Jerzego Lieberta. 18,15 „Cala Polska śpiewa“ — audycje poprowadzi prof. Bronisław Rutkowski. 18,30 Skrzynka techniczna — omówi red. W. Frenkiel. 18,40 „Życie artyst. i kulturalne stolicy“. 18,45 Mu-zyka (płyty). 19,05 Program na dzień następny. 19,15 Koncert reklamowy. 19,30 Piosenki w wyk. duetu amerykańskiego: Layton i Johnstone (płyty). 19,50 Pogad. aktualna. 20,00 Wiadomości rolnicze w oprac. J. Platka. 20,10 Recital wiolonczowy Zofii Adamskiej. Akomp. prof. L. Urstein. 20,45 Dziennik wieczorny. 20,55 „Obrazki z życia dawnej i współ-czesnej Polski“ 21,10 Transmisja fragmentu Olimpi-ady Szachowej z Oficerskiego Kasyna Garnizono-wego w Warszawie. Drużynowy turniej męski i tur-niej pań o mistrzostwo świata. Sprawozdawcy: Ma-rian Steifer i Jerzy Jagielski. 21,30 Koncert w wyk. Ork. Symf. P. R. pod dyr. St. Nawrota i Maryla Jo-nasówna (fort.). 1) W. A. Mozart: Uwertura do op. „Flet zaczarowany“ — wyk. orkiestra. 2) W. A. Moz-art: Koncert fortepianowy Es-dur a) Allegro, b) Andante, c) Allegro — odegra z tow. ork. M. Jo-nasówna. 3) J. Haydn: Serenada. 4) Bolzoni: Me-nuet. 5) Saint-Saens: Bachanalia z op. „Samson i Dalila“. 22,30 Wiadom. sportowe ogólne. 22,36 Wiad. sportowe lokalne. 22,40 Muzyka taneczna w wyk. Małej Ork. P. R. pod dyr. Z. Górzynskiego. W przerwie o godz. 23,00—23,05 Wiad. meteorol. dla komunikacji lotniczej.

ROZGŁOSNIA TORUNSKA

6,30—7,20 Tr. z Warszawy i Poznania. 7,20—8,20 Tr. z Warszawy i Poznania. 8,20 Program na dz. bieżący. 8,25 Wskazówki praktyczne. 8,30—9,15 Przerwa. 9,15—9,30 Tr. z Warszawy. 9,30—10,00 Tr. z Triestu (przez Warszawę). 10,00—11,57 Przerwa. 11,57—12,03 Tr. z Warszawy i Krakowa. 12,03—12,15 Tr. z Warszawy. 12,15 Z oper (płyty). 13,00—13,35 Tr. z Warszawy. 13,35—15,15 Przerwa. 15,15 Przegląd giełdowy. 15,25—16,00 Tr. z Warszawy i Ka-towic. 16,00—16,15 Tr. z Warszawy. 16,15 Muzyka salonowa i taneczna (płyty). 16,50—18,00 Tr. z Warszawy i Wilna. 18,00—18,30 Tr. z Warszawy. 18,30 „Bory pomorskie i ich mieszkańcy“ — odczyt wygł. J. Szykiewicz. 18,45 Recital śpiewaczy E. Bandrowskiej - Turskiej (płyty). 19,04 Frontem do morza. 19,05 Program na dzień następny. 19,15 Koncert reklamowy. 19,30—20,00 Transm. z Warsz. 20,00 „Pola w ziemi a zdrowotność roślin“ poga-danka rolnicza wygłosz. inż. St. Dzięgielewski. 20,10—22,38 Tr. z Warszawy. 22,38 Wiadomości sport. z Pomorza. 22,40—23,30 Tr. z Warszawy.

MUZYKA POLSKA

KONCERT RADJOWY
 poniedziałek 26. VIII. o godz. 21.00

ZAGRANICĄ

18,00 **Bratysława**. Recital fort. 18,15 **Budapeszt**. Muzyka jazzowa. 18,30 **Moskwa (WSPS)**. Koncert symfoniczny. 19,00 **Końskowola**. „Lud nadaje się ludu“ koncert z Wystawy Rajowej. 19,00 **Berlin**. Pieśni niemieckie. 19,00 **Hamburg**. Muzyka dwu-forteplanowa. 19,00 **Leningrad**. Koncert symfoniczny. 19,15 **Anglia (Reg. Progr.)**. Muzyka taneczna. 19,30 **Budapeszt**. Recital śpiewaczy. 19,30 **Wiedeń**. „W wesoly letni czas“, aud. muzyczna. 19,35 **Ryga**. Recital skrzypcowy R. Soetena. 20,00 **Anglia (Nat. Progr.)**. Koncert symfoniczny. Dyr. Wood. 20,00 **Moskwa (Kom.)**. Muzyka taneczna. 20,10 **Monachium**. „Die Schneider Schoenau“, op. komiczna J. Brandt-Buysa. 20,10 **Frankfurt**. Koncert rozrywkowy. 20,10 **Sztuttgart**. „Intermeszo weneckie“. 20,10 **Berlin**. Wesoly program dwugodzinny. 20,15 **Bukareszt**. Koncert symf. 20,20 **Ryga**. Melodie operetkowe. 20,45 **Mediolan**. „Kawaler księżycy“, operetka Ziehrera. 20,45 **Budapeszt**. Koncert ork. operowej. 21,00 **Paris P. T. T.** Koncert orkiestry detej. 21,10 **Hamburg**. Hiszpańskie tańce i arabeski. 21,15 **Stockholm**. Koncert pow. wotomom Griga. 21,15 **Ryga**. Koncert nocny. 21,15 **Kopenhaga**. Recital sprząpcowy. 21,50 **Praga**. Kwartet Ondricki. 22,00 **Anglia (Nat. Progr.)**. Muzyka lekka. 22,10 **Wiedeń**. Muzyka lekka. 22,20 **Budapeszt**. Muzyka cygańska. 22,20 **Kolonja**. Symfonja Nr. 4 Brahmsa. 22,20 **Anglia (Reg. Progr.)**. Muzyka taneczna. 22,30 **Monachium**. Muzyka noca. 22,45 **Kopenhaga**. Muzyka taneczna. 22,50 **Radio Paris**. Muzyka tan. 23,10 **Budapeszt**. Muzyka tan. 23,45 **Wiedeń**. Muzyka taneczna. 24,00 **Frankfurt**. Koncert nocny.

Tylko 4 dni na placu obok Rynku Wazynnego

Fenomenalny najlepszy z dotychczasowych programów

Przybył do Gdyni tylko na 4 dni I. Reprezentacyjny oddział, komfortowo urządzony 4-ro masztowy największy w Polsce

CYRK STANIEWSKICH

i najpopularniejszy

z nowym dotychczas w Gdyni niewidzianym progr. 20 miedzynar. atrakcyj.

Otwarcie i pierwsze przedstawienie we wtorek 27 bm. o 8.30

Nasz program jest najlepszym programem ze wszystkich dotychczasowych na czele: Tajemnicza Angielka MISS OKULTA. Motocyklista fenomen. na zwodniczej linie. 7. FONTNER oryg. szkoccy zokleje i akrobaci na koniach. WILLARDS wirtuosi na akordonach. RASPINI szczyt ludzkich wyczynow. RYLES wrotkarze o swiatowej slawie. Wapianka bezura koni. Psow rowerzystow Sobskiego, niedzwiedzi i t.d. — ZWIERZYNIEC otwarty od 10 rano do 7 wiecz. Wstap 25 gr. — Wszysoy do cyrku podziwiac nasz re-welacyjny program, ktorym zachwycą się cała Polska. — Ceny najniższe.

7501

Signatura: III Km. 1853/35.

OBWIESZCZENIE O LICYTACJI RUCHOMOŚCI.

Komornik Sądu Grodzkiego w Bydgoszczy III-go rewiru Stefan Czarnecki, mający kancelarię w Bydgoszczy, ul. Matejki nr. 8 na podstawie art. 602 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 9 września 1935 r. o godz. 11 w Bydgoszczy ul. Kordeckiego nr. 8 odbędzie się 2-ga licytacja ruchomości, należących do Eisenberga Fridricha, składających się z biurka, kompletu na biurko, biblioteki, fotelu, figur metalowych, bufetu, kredensu, aparatu do suszenia włosów i radioaparatu oszacowanych na łączną sumę zł. 895. Ruchomość można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym.

Bydgoszcz, dnia 20 sierpnia 1935 r.
 Komornik: (—) Czarnecki.

Meble wszelkiego rodzaju po cenach konkurencyjnych

— poleca — 3736

Bydgoski skład mebli

Gdynia 10 lutego 37. Telefon 2047

Fabryka Mebli

właściciel B. SIUDOWSKI

Bydgoszcz, Jasna 11. Telefon 2274.

7503

Numer akt: 222/35/II.

OBWIESZCZENIE O LICYTACJI RUCHOMOŚCI.

Komornik Sądu Grodzkiego w Gdyni rewiru II Józef Penk, mający kancelarię w Gdyni przy ul. Leśnej nr. 3 na podstawie art. 602 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 26 sierpnia 1935 r. o godz. 13-tej w Gdyni przy ul. Wysockiego nr. 14 odbędzie się 1-sza licytacja ruchomości, składających się z 1 maszyny do pisania „Continental“ w dobrym stanie, 1 biurko dębowe czarne, oszacowanych na łączną sumę zł. 380.—. Ruchomości można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym.

Gdynia, dnia 24 sierpnia 1935 r.
 Komornik: (—) Józef Penk.

Zarówki — Akumulatory

Baterje

Radio-sprzęt

A. GOMOWSKI

Toruń, Mickiewicza 88, tel. 1509. 7167

Firma „Pani“

Konfekcję Damską poleca na spłaty urzędnikom Toruń Św. Ducha 6882

7502

Do akt Nr. IV Km. 351/35.

OBWIESZCZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Gdyni rew. IV zamieszkały w Gdyni na zasadzie art. 602 k. p. c. ogłasza, że w dniu 28 sierpnia 1935 r. o godz. 15 w Orłowie (zbiórka kupców przy Szosie Gdańskiej róg ul. Dworcowej) odbędzie się publiczna licytacja ruchomości a mianowicie: 1 fortepian, 18 stołów restauracyjnych, 25 krzesel wiedeń. restaurac., 20 krzesel ogrod. i 1 wieszak do garderoby, oszacowanych na łączną sumę zł. 260.— które można oglądać w dniu licytacji w miejscu sprzedaży, w czasie wyżej oznaczonym.

Gdynia, dnia 24 sierpnia 1935 r.
 Komornik: (—) K. Błaszkiwicz.

7439

Numer akt: III. Km. 1340/35.

WEZWANIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu, rewiru III-go Wojciech Janowski, mający kancelarię w Grudziądzu, ul. Legionów nr. 15 podaje do publicznej wiadomości, że dnia 28 września 1935 r. o godz. 10-tej rano przystąpi do opisu nieruchomości Grudziądź, karta 1827, położonej w Grudziądzu, ulica Chełmińska 16, do której skierowana została egzekucja w poszukiwaniu wierzytelności w kwocie 7.287,40 zł. plus procent i koszty przypadającej wierzycielce Kom. Kasie Oszczędności m. Grudziądza od dłużniczki Vereingte Ziegeleien, G. m. B. H. i wzywa wszystkie osoby, nieuczestniczące w postępowaniu, aby przed ukończeniem opisu zgłosiły swoje prawa do wymienionej nieruchomości lub jej przynależności, jeżeli prawa tych osób stanowią przeszkodą do egzekucji.

Grudziądź, dnia 22 sierpnia 1935 r.
 Komornik:
 (—) Wojciech Janowski.

KONKURS

na stanowisko

kierownika nadzoru technicznego

T. B. O. — Towarzystwa Budowy Osiedli w Gdyni Spółki Akcyjnej.

Zarząd T. B. O. — Towarzystwa Budowy Osiedli w Gdyni Spółki Akcyjnej ogłasza niniejszym konkurs na stanowisko kierownika nadzoru technicznego T-wa.

Od kandydatów na to stanowisko wymaga się:

1. obywatelstwo polskie,
2. nieprzekroczony 45 rok życia,
3. dyplom inżyniera-architekta z prawem podpisu,
4. co najmniej 5-cio letnia praktyka na stanowisku samodzielnego kierownika robót budowlanych.

Oferty, zaopatrzone w odpisy świadectw i własnoręcznie napisany życiorys, oraz z referencjami, nadsyłać należy do dnia 5 września 1935 r. pod adresem: „Towarzystwo Budowy Osiedli w Gdyni, Spółka Akcyjna, Aleja Marszałka Piłsudskiego Nr. 5, zaopatrując kopertę z napisem u góry „koperta konkursowa“.

CODZIENNE OBJAZDY

w portach GDAŃSKA I GDYNI

W obu portach udzielanie objaśnień.

Z Gdańska 15,00
Tel. 27618.

ze Sopot 16,15
7342

statkiem „PAUL BENEKE”
(głośniki)
objazdy g. 1,50 wzgl. 1,25.
„Weichsel“ A. G.

GDYNIA

Szlachetne tynki

własnej wytwórni do nabycia w każdej ilości. Polecamy również tynki myte, sztuczny granit we wszystkich kolorach znany ze swej dobroci naszej fabrykacji. Do nabycia również marmurki do lastrica — białe, zielone, czarne, czerwone, żółte, serpentyna carara, stopnielastrowe. Adres „ELEWACJA“ Gdynia, Świętojańska 42 telefon 2273. Biuro sprzedaży betonu Adamas. Poszukujemy reprezentantów. 3926

Gdynia

Rumja—Zagórze
Tanie parcele budowlane nowej dzielnicy podmiejskiej. Plany wysyła Towarzystwo Terenowe Rumja przy Gdyni. 7468

27 lat licze

katol., znam polski, niemiecki, francuski, angielski, prace biurowe, maszynę, książkowość, korespondencję. Mam prawo jazdy. Przyjmę jakąkolwiek pracę. Zgłosz. „Gazeta Morska“ Gdynia pod 4031. 7504

Lekcji

angielskiego i niemieckiego udzielam. Zgl., Gdynia, Starowiejska 52, V ptr. Wachs. 7416

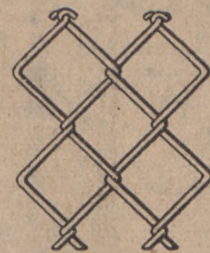
Pracownia trykotaży

wykonuje solidnie swetry, pończochy na zamówienia, nadrabianie stopek i t. p. Gdynia, ul. Śląska I, blok Z. U. P. U., m. 12. 7415

GRUDZIĄDZ

Panią

z którą miałem przyjemność rozmawiać w Grudziądzu na skutek wadliwego połączenia telefonicznego w dniu 22 bm. godz. 11, proszę o list na post. rest. poczta Grudziądz. Dla okaziciela banknotu A. 2457215. 7492

Daleko trwalsze

i tańsze niż parkan drewniany — to ogrodzenie z siatki ocynkowanej. W różnych wymiarach i grubościach dostarcza najtańiej

Pierwsza Gdynska Wytwórnia Siatek Metalowych
DRUTOWNIA „SPLIT“
GDYNIA, Morska 39. Tel. 11-19.

ZAPOWIEDZ

Podaje się do ogólnej wiadomości, że 1) nieznaną Waclaw Gasiorek, cieśla, zamieszkały w Gdyni przy ulicy Władysławskiej nr. 14, syn Jana Gasiorka, rolnika, zamieszkałego w Wólce Kokosiej powiatu Mińsko-Mazowieckiego i jego żony Anny z domu Radziów zmarłej i ostatnio zamieszkałej w Wólce Kokosiej powiatu Mińsko-Mazowieckiego; 2) niezamężną Jadwigę Marię Kamińską, gospodynię, zamieszkałą w Gdyni, przedtem w Gdańsku, Langgasse nr. 50, córka Franciszka Kamińskiego, murarza i jego żony Józefy z domu Stawickiej zamieszkałych w Gniewie powiatu tczewskiego, chcą zawrzeć związek małżeński. Obwieszczenie zapowiedzi nastąpić winno w Gdyni i w „Gazecie Gdańskiej“ w Gdańsku. 7505

Gdynia, dnia 24 sierpnia 1935 r.
Urzędnik stanu cywilnego:
(—) Reinhardt.

TORUŃ

NA ROK szkolny

polecam: rańce 7381
teki
piórniki
torebki do śniadań.

Wielki wybór!

FIRMA
M. SIECKMANN
wł. A. FREINING
Toruń, Szczytna 4.

Instalacje elektryczne

tanio — fachowo
A. GOMOWSKI
Toruń, Mickiewicza 88,
tel. 1509 7166

Pokój

umeblowany, na życzenie z pianinem, z prawem używania łazienki do wynajęcia. Toruń, Mickiewicza 89, m. 6. 7491

I piętro

5 ubikacji na biuro lub zakład zaraz do wynajęcia. Oskar Stephan, Szeroka 16, II. 7382

Sprzedam

ładny dom, cena 18 tys., 2 min. od tramwaju. Toruń, Grudziądzka 87. 7490

MEBLE!

wszelkiego rodzaju, najtańszej kupujesz tylko, Toruń, Prosta 5. Przekonaj się — Spamiętaj — Powiedz drugiemu. 6654

Biuro

Wywiadowcze

Adamskiego. Toruń, Sukieńczyca 4, załatwia wszelkie sprawy, także rodzinne. — Dykretna obserwacja, zbieranie materiału. 7596

„SEZAM“

Kawiarnia — Restauracja
Toruń, ul. Małe Garbary 13
codziennie koncert orkiestry i DANCING
Lokal otwarty do godz. 4-tej rano. Gospodarz
7009 **Jaworski**

BUSCH

Cyrk największych atrakcyj

w oczach prasy światowej:

BERLINER TAGEBLATT:
„... Można spojrzeć i rozpocząć, gdzie się chce, a o wszystkim można jedynie powiedzieć, że pozostanie w dobrej pamięci... Cyrk ten bowiem jest znakomity. Program bogaty, wyborny i dobrze zestawiony, co imponuje...”

Die Stunde, Wiedeń:
„... Każdy obraz jest, chociaż to brzmi niewiarogodnie, wznioślejszy... Publiczność dziękuje huraganem oklasków, jak to słyszano prawdopodobnie rzadko na tej widowni...”

Messagero, Rzym:
„... Liczna publiczność opuszcza cyrk zachwycona, po zobaczeniu interesujących numerów programu...”

Le Matin, Paryż:
„... Każdy numer jest nadzwyczaj skuteczny i wielce osobliwy, jakich mało w Paryżu widziałem...”

L'Ere Nouvelle, Paryż:
„... Przeniesieni jesteśmy do państwa Neptuna; jednak Neptun nazywa się dzisiaj Busch. I Busch wykonał na potopie i tęczy, zachwycającą bajkę...”

La Gazette, Bruksela:
„... Atmosfera w tym cyrku różni się rzeczywiście zupełnie od atmosfery w innych cyrkach...”

Dobry Wiecór, Warszawa:
„... Takiej czarodziejskiej fontanny Warszawa jeszcze nie widziała. Tysiące promieni wodnych, łączące się w pięknej harmonii, a strzelające aż pod kopułę cyrku, wywołują huragan oklasków. Zachwytem niema końca...”

GDAŃSK, od 2 do 12 września

na placu Dominika przy ul. Breitenbacha.

Własne miejsce do parkowania samochodów i przechovalnia rowerów z gwarancją na placu,

WEJHEROWO

Kolonjalistę

młodszego pomocnika władającego językiem polskim i niemieckim poszukuję od 15 IX. Zgłoszenia do „Gazety Morskiej“ oddz. w Wejherowie pod 100. 7469

Tęcza

nie czaruje lecz najlepiej chemicznie czyści, pierze i farbuje dlatego wszystkie spiesz tylko do „Tęczy“ Gdynia, Świętojańska 35, tel. 3216. Wejherowo Klasztorna 16. 7477

GDANSK

Sopoty

dla stałego lokatora 2 eleg. pokoje z kuchnią lub bez, najlepsze położenie — dom z jedną rodziną, centr. ogrz. bież. wodą, łazienką z komfortem. Tel. wolny. Knopff, Eissenhardtstr. 19. Tel. 51163. 7343

Pokoje

elegancko umeblow., własne centralne ogrzewanie, światło od 35.— zł wynajmuje: Kubaczowa, Sopoty, Schefflerstr. 12, parter. 7506

Drogerja

dobrze zaprowadzona na przedmieściu Gdańska, za cenę przystępną do nabycia. Oferty „Gazeta Gdańska“, Gdańsk, Rynek Kaszubski 21, nr. 2000. 7299

RÓŻNE

Wróciłem

Dr. Meger. Lekarz z kom. akuszer. Tczew, Hallera 10, telef. 1414. Godziny przyjęć 9—11 i 15—17. 7494

Dom

6 mieszkań, ogród, centrum sprzedam. Gospodarz, Brodnica, ul. Nad Drwęcą 15. 7448

Mieszkanie

czteropokojowe, łazienka, pokój dla służącej, wszelkie wygody, przy głównej ulicy, natychmiast do wydzierżawienia. Carl Ulmer, Chelmża, Toruńska 6. (7395)

Na rok szkolny polecam:

zeszyty wszelkiego rodzaju ołówki, obsadki, pióra, atramenty, gumy, kredki, cyrkle i t. d. oraz, teki skórzane, tornistry, torebki do śniadań, piórniki jak również wszelkie artykuły wchodząca w zakres szkolny.

BR. NADOLNY
Toruń, Szewska 12. 7428

Naprawę wszelkich MASZYN ROLNICZYCH

uskutecznią szybko i tanio
Firma „PEDAB“
w Toruniu,
ul. Koszarowa 15/17 (1039)

6-cio

pokojowe mieszkanie z wszelkimi wygodami do wynajęcia. Kalamajski, Toruń, Szeroka 21. 7308

WARSZAWSKI SKŁAD FUTER

Toruń, Szeroka 7. telef. 13-89
Polecamy na sezon nadchodzący wielki wybór wszelkiego rodzaju futer. Ceny bezkonkurencyjne. Warunki dogodne. 7387

BYDGOSZCZ

Mieszkania

1—2 pokojowe z kuchnią w Grudziądzu od 1. IX. poszukuje profesor Państwowej Szkoły Roln. Zgłoszenia „Dzień Bydgoski“ pod „Profesor“. 7500

Kasę

kontrolną do pisania sprzeda Holtzendorff, Bydgoszcz, Gdańska 35. 7451

5 pokoi

słoneczne z wszelkimi wygodami. Bydgoszcz, Świętojańska 2, róg Gdańskiej m. 6. 7450

Dzierżawy

800—1000 mórg dobrej ziemi szukam. Oferty: „Resfлектant“ „Dzień Bydgoski“, 7490

Dogi

młode sprzedam. Bydgoszcz Kozielskiego 10. 7498

OGŁOSZENIA:

wiersz milimetrowy na stronie 7-lamowej	0,20 zł
w tekście na pierwszej stronie	1,00 zł
w tekście na drugiej i trzeciej stronie	0,80 zł
w tekście na dalszych stronach	0,50 zł
Drobne za słowo 5 str.	Pierwsze słowo i wyrazy tłustym drukiem liczymy podwójnie.
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25% drożej.	
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25% zniżki.	
Komunikaty 50 gr za wiersz.	
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeż. miesiąc 20% nadwyżki.	
W Gdańsku za wiersz milim. na stronie 7-lamowej	15 fen.
4-lamowej	50 fen.
„ „ „ drobne za słowo 5 fen. — tytułowe	10 fen.

ABONAMENT MIESIĘCZNY WYNOŚI:

W ekspedycji miejscowych agencji	2,50 zł	
Z odnośnikiem do domu	2,80 zł	
Przez pocztę z odnośnikiem do domu	2,89 zł	
Pod opaską	4,50 zł	
W Gdańsku przez pocztę	2,32 gd; przez gońca	2,00 gd
z odbieraniem w administracji wprost	1,75 gd	
Z zagranicą	4,00 gd	
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie, strajki) Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma.		

UWAGI:
Ogłoszenia drobne przyjmujemy wyłącznie za gotówkę. Najmniejsze ogłoszenie drobne liczymy za 10 słów. Ogłoszenia drobne przyjmujemy jedynie do 50 słów, powyżej — liczymy według rozmiaru. Zastrzeżeń miesiąc dla ogłoszeń drobnych nie przyjmujemy, dla innych tylko wówczas, gdy za takie zastrzeżenia zostały zapłacone przewidziana w cenniku 20% nadwyżka. Ostatecznie zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia, nie upoważniają do żądania zwrotu gotówki, ani też nie zobowiązują Administrację do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia. Uzasadnione reklamacje będą uwzględniane o ile zostaną wniesione do dni 8-miu od daty ukazania się ogłoszenia, lub od daty otrzymania rachunku. Przy sądownym ściganiu należności rabat upada. Za terminowy druk i przepisane miejsce ogłoszenia Administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny za sprawę W. M. Gdańska: Wilhelm Grimsman, Gdańsk, Kassubischer Markt 21, l. p. — Redaktor odpowiedzialny na Bydgoszcz: Wacław Górnicki, Bydgoszcz, ul. Marsa Pocha 12. — Redaktor odpowiedzialny na Gdyni: Józef Dobroszański, Gdynia, ul. Kujańska. — Redaktor odpowiedzialny na Grudziądzu: Wacław Gańca, Grudziądz, ul. Sienkiewicza 90. — Redaktor odpowiedzialny na Tczew: Wit Wołek, Tczew, ul. Kościuszki 1. Redaktor odpowiedzialny na Ciechocinek — Tadeusz Gierut, Ciechocinek, Park Główny, Czytelnia. Wydawca: Pomorska Spółdzielnia Wydawnicza w Toruniu. Za ogłoszenia odpowiada Administracja. Członkami Pomorskiej Drukarni Koinceni S. A. w Toruniu.